proiectul Alpinet
revistă de drumeţie, munte, natură • anul 9 / nr. 52, serie nouă • noiembrie 2005

Trekking in Carpathians

INVITAȚIE ÎN CARPAȚI

Munții Măcin - monografie

Grădina Zmeilor

Creasta Latoriței

www.alpinet.org

ALPINET a împlinit 6 ani

Uită-te zilnic pe **www.alpinet.org**, ghidul tău montan. Găseşti mereu informaţii şi imagini noi.

Numere anterioare ale revistei Invitaţie în Carpaţi se pot copia, gratuit, de la http://iic.alpinet.org

Vino !

Revista este necondiţionat deschisă celor care transmit informaţii (ştiri, articole, monografii) bine documentate.

Folosiţi: iic@alpinet.org, 683.51.03.

Autorii acceptă că publicarea materialelor nu poate aduce deocamdată venituri materiale.

Înscrie-te pe lista alpinet2k. Vei primi, zilnic, gratuit, cele mai noi ştiri de la munte, scrise de cei care umblă pe munte.

Informaţii: www.alpinet.org, iic@alpinet.org.

coperta 1 / first cover
Vârful Călcata (Munţii Măcin)./
Călcata Peak (Măcin Mountains).

foto: Andrei Raftopol

nr. 52, noiembrie 2005

Munţii Măcin
Monografie, cu hărţi ..... pag. 4-49

Căţărare în Măcin ..... pag. 50-56

Subteranele Dealului Consul ..... pag. 57-58

Depresiunea Almaş
Grădina Zmeilor ..... pag. 59-64

Munţii Latoriţei
Creasta ..... pag. 65-67

Respectaţi natura !

Nu lăsaţi decât urmele paşilor.
Nu luaţi decât fotografii.
Nu ucideţi decât timp.

Editor:
alpinet.org

redactor, tehnoredactor:
Ică Giurgiu (iic@alpinet.org, 683.51.03)

layout: Daniel Verniş, Nicolae Herăscu, Ică Giurgiu

© Reproducerea oricărui material din revistă, în scopuri comerciale, nu este permisă.

Materialele angajează în general doar responsabilitatea autorilor.

abonamente (sunt gratuite):

iic-abonare@iic.org

publicitate:

iic@alpinet.org

Forţa montaniarzilor

În decembrie 2001, în al 50-lea număr al revistei electronice Invitaţie în Carpaţi, Grig Sârbu, iniţiatorul şi motorul ei, scria: "După mai bine de patru ani de existenţă, am ajuns la momentul în care revista îşi întrerupe apariţiile lunare. Motive sunt mai multe, nu are rost să le înşir. Cât de lungă va fi perioada de pauză îmi este greu să apreciez. Vă mulţumesc încă o dată pentru suportul acordat. Nu ezitaţi să vă folosiţi de serviciile oferite de lista de discuţii Alpinet dar şi de site-ul Alpinet. Chiar dacă IIC se opreşte, Proiectul Alpinet continuă!"

În octombrie 2005, era gata, tot în cadrul Proiectului Alpinet, numărul 51 al revistei Invitaţie în Carpaţi, ocazie cu care Cătălin Olteanu scria: "Alpinet.org anunţă lansarea primului număr (serie nouă) al revistei Invitaţie în Carpaţi". Coordonată de Ică Giurgiu, publicaţia, disponibilă gratuit, în format electronic, la www.iic.alpinet.org, doreşte să umple golul lăsat de dispariţia revistelor de profil."

Să-l ascultăm iar pe Grig. "În rândurile care urmează încerc să rezum câteva gânduri. Pentru cei veniţi mai de curând, dar şi pentru cei mai vechi. Gânduri provocate de anunţul de mai sus. Istoria începe în octombrie 1997. Ică trimisese spre cititori primul număr din revista Munţii Carpaţi, cel care vă scrie acum avea pregătite primele trei apariţii din Invitaţie în Carpaţi (IIC), al cărui prim număr plecase prin e-mail spre câţiva cunoscuţi potenţial interesaţi. Coincidenţă, nimic premeditat. Am schimbat cu Ică nişte misive, am discutat prin telefon, am hotărât să mergem fiecare pe drumul său şi să vedem ce se va întâmpla. Am epuizat cele trei numere iniţiale şi... am continuat.

Nu arăta prea bine IIC, şandramaua scârţâia pe ici, pe colo, condiţiile tehnice erau destul de precare. Dar exista interes, voluntarii îmi ofereau ajutor, revista declanşase rezerve latente de entuziasm.

Unul dintre entuziaşti, un sibian, aduna de zor apariţiile din IIC şi le punea on-line, pe un site gratuit. Tot el a fost cu ideea de a avea şi un loc unde cititorii să poată să îşi spună părerea, să povestească, să schimbe impresii. Aşa a apărut, în 1998, lista de discuţii prin care primiţi acum mesaje. Iar prietenul sibian este, aţi ghicit, Radu şerban (tot lui îi datorăm şi numele Alpinet).

Au mai fost şi altii, unii îmi trimiteau articole (cine şi cum, găsiţi în arhiva IIC, vezi www.iic.alpinet.org), alţii veneau cu idei sau diverse propuneri concrete. Câţiva dintre ei vor avea un rol aparte. Aflat pe atunci prin Irlanda, doctor de script-uri Java, Ionuţ Nechita, meşterea de zor tot felul de hărţi şi "poteci" carpatine.

Mai pe-aproape, Cătălin Olteanu lua IIC-ul şi-l retransmitea în reteaua FIDO (în care fusesem odată şi eu membru) şi mă alimenta harnic cu poze şi articole. Alexandru Lăpuşan, nemulţumit de forma grafică (pe bună dreptate!), concepuse un antet cu cerbi şi ursuleţi, frumos, dar mult prea "greu" în spaţiul strâmt al fişierului în care IIC se canonea să intre.

Ca să nu o lungesc, după doi ani de la primul IIC, în 1999, Alexandru Lăpuşan suna goarna pe lista de discuţii, trăgea sforile şi aduna echipa care se va înhăma la ceea ce astăzi cunoaşteţi ca site-ul Alpinet.

Istoria (cea cunoscută mie) e mult mai bogată, mai sus aţi avut o versiune prescurtată. Au fost şi alţi actori, şi alte momente, poate chiar mai importante. Cer scuze celor pe care nu i-am amintit, dar nici nu i-am uitat.

Dar ce mi s-a năzărit să torn poveşti? Tocmai vestea bună, din care am păstrat citatul din paragraful doi, care m-a trimis cu gândul înapoi în timp, la momente pe care nu le pot nicicum separa.

Daţi-mi voie, vă rog, să mă bucur. Căci cu bucurie aflu că după 8 ani de la apariţia pe lume, IIC renaşte. Şi tocmai acolo unde îi este locul, sub emblema Alpinet. Şi renaşte sub cele mai bune auspicii, cu Ică Giurgiu la cârmă, cu şanse mari să fie acea revistă de munte pe care toţi ne-o dorim.

Îi urez noului IIC să adune şi mai mult entuziasm, să aibă acelaşi rol efervescent, să fie punct de plecare spre mereu alte vârfuri! Drum bun, IIC! Şi mulţi, mulţi ani înainte!"

Pe mine, formularea cu care Ionuţ Nechita anunţa, pe site-ul Alpinet, existenţa noii publicaţii (cu puţine zile înainte ca site-ul să împlinească 6 ani de la lansare), m-a emoţionat: "Vă adresăm o Invitaţie la Drumeţie în Munţii Carpaţi". Aluzie la revistele Invitaţie în Carpaţi, Munţii Carpaţi şi Drumeţie în România. Ocazie, de a-mi rememora, încă o dată, cu câte chinuri şi sacrificii le realizam pe ultimele două (dar despre asta vom vorbi, poate, altădată). Ocazie de a mă bucura pentru faptul că lumea pasionaţilor de munte simte că are nevoie de o revistă amplă, care, reprezentându-i, arată ce energii performante există în rândul cunoscătorilor de natură.

Ică Giurgiu

vizitaţi

www.salvamont.org

ture mai sigure;

accidente evitate

Număr pentru alertarea Salvamont, de pe telefoane mobile.
Formează 0725.82.66.68 sau tasteaza 0-SALVAMONT.
Când legătura s-a stabilit, trebuie specificate: ora şi locul producerii accidentului, numărul răniţilor, condiţiile meteo, date personale ale apelantului.

vizitaţi

www.cluburimontane.org

parteneri de drumeţie;
chiar lângă tine

vizitaţi

www.muntiicarpati.org

ghid montan la zi;
hărţi în premieră;
fotografii de neuitat

De pe şoselele Luncaviţa - Văcăreni (DN 22), Măcin - Greci (DN 22 D) sau Peceneaga - Traian (DN 22 F), porţiuni din creastă se dezvăluie incitant privirii pentru ca orice pasionat de natură să înţeleagă că acolo trebuie ajuns, măcar o dată în viaţă.

Munţii Măcin

altfel de văi şi creste * altfel de păduri şi faună

text, hartă şi fotografii:
Andrei RAFTOPOL (Brăila)

Măcin Mountains enjoy us with sides of granite disaggregation, landscape like in Sahara or American desert, original fauna and flora.

Partea muntoasă a Dobrogei, în lipsa unor hărţi şi descrieri potrivite, este încă eclipsată de Litoral şi Deltă. Munţii Măcinului - în ciuda vechimii (sunt de cinci ori mai bătrâni decât Carpaţii) şi înălţimilor reduse (Braşovul este mai sus decât piscul lor cel mai înalt, Ţuţuiatul, 467 metri) - ne uimesc cu forme îndrăzneţe.

Munţii Măcin sunt o parte din munţii Dobrogei, pe teritoriul lor aflându-se 13 din cele 16 vârfuri de peste 400 metri (celelalte trei se află în Dealurile Niculiţelului - Boclugea I, 411 metri şi Boclugea II, 401 metri - şi în Podişul Babadag, Vf. Atmagea, 402 metri). Au şi porţiuni golaşe, dar în general sunt împăduriţi.

Suprafaţa lor întrece de vreo două ori pe cea a Pietrei Craiului. Peste 40 de kilometri de creastă principală se întind între Dealurile Bugeac (din apropierea oraşului Galaţi, la nord-vest) şi Pasul Iaila (Carapelit, 192 metri altitudine, la sud-est, pe DN 22 D), unde se trece în Podişul Babadag.

Limitele masivului nu sunt pe firele unor văi (exceptând latura estică, pe cursurile Cetăţuia, Fagilor şi Plopişori) ci până la cei mai îndepărtaţi martori de eroziune (care pătrund în lunca Dunării). Toponimia este exotică, cuprinzând şi nume turceşti, lipovenești, bulgăreşti (surse pentru toponimie: pădurarii titulari pe cantoane; ciobanii permanenţi; localnicii bătrâni).

RELIEF

În Munţii Carpaţi sunt evidente urmele glaciaţiunilor iar în Munţii Măcinului cele ale deşertului.

Mulţi cred, eronat, că vechii Munţi Hercinici s-au erodat până au ajuns la aspectul actual. Munţii Hercinici, de la altitudini de 3000 metri, au fost complet nivelaţi. Ce vedem astăzi este de fapt fundaţia lor, care a fost ridicată (păstrând cutările geologice iniţiale) sub forma unui podiş (horst mărginit de falii) înalt de 3-400 metri, ulterior fărâmiţat în condiţii deşertice. Relieful actual este similar cu cele din Sahara sau din pustiurile americane.

Culmea principală a Măcinului este un rest din podişul care ocupa nordul Dobrogei şi a fost intens fragmentat. La rândul lui, masivul este întrepătruns de uriaşe depresiuni golf, care îl divizează în numeroase ramificaţii peninsulare (unele înaintând în actuala luncă a Dunării) sau în fragmente izolate, care îi dau aspect ruiniform. Aceste depresiuni (Cerna, Greci, Luncaviţa, Iaila, Taiţa - cea din urmă având zeci de kilometri lungime) sunt aproape plate şi de suprafaţă comparabilă cu cea a zonelor înalte. Ele nu sunt văi, deşi prin mijlocul lor curge azi un fir de apă ce ar putea să ne dea această impresie; au aspectul unor planuri prelungi, cu înclinaţie uşoară dinspre relieful înalt spre axul central.

Unele ramificaţii ale masivului au aspect de muchii stâncoase proeminente, adevărate custuri (Pricopan, Priopcea, Sivrica, Crapcea, Coşlugea, Talchi-Bair), ce seamănă cu nişte lanţuri alpine în miniatură, ridicate brusc dintre câmpuri. Depresiunile orientate în direcţii opuse sunt despărţite de creste (cumpene) mai fragile, cu multe înşeuări (gofurile Cerna şi Silişteа aproape secţionează creasta principală; golfurile secundare Cailău şi Glodeanu aproape au separat creasta Talchi-Bair, de la sud de localitatea Cerna, de restul masivului etc.)

Pe laturile dunărene şi în depresiuni sunt risipiţi numeroşi martori (care dovedesc vastitatea de odinioară a podişului din care a rezultat actualul masiv), aflaţi în diverse stadii de eroziune: munţi insulari impunători (Iacobdeal - fotografie la pagina 27, Piatra Roşie - vezi pagina 41, Consul - vezi pagina 47); dealuri cu formă de cupolă (Bujoarele - vezi pagina 39,

Isaccea, Tulcea

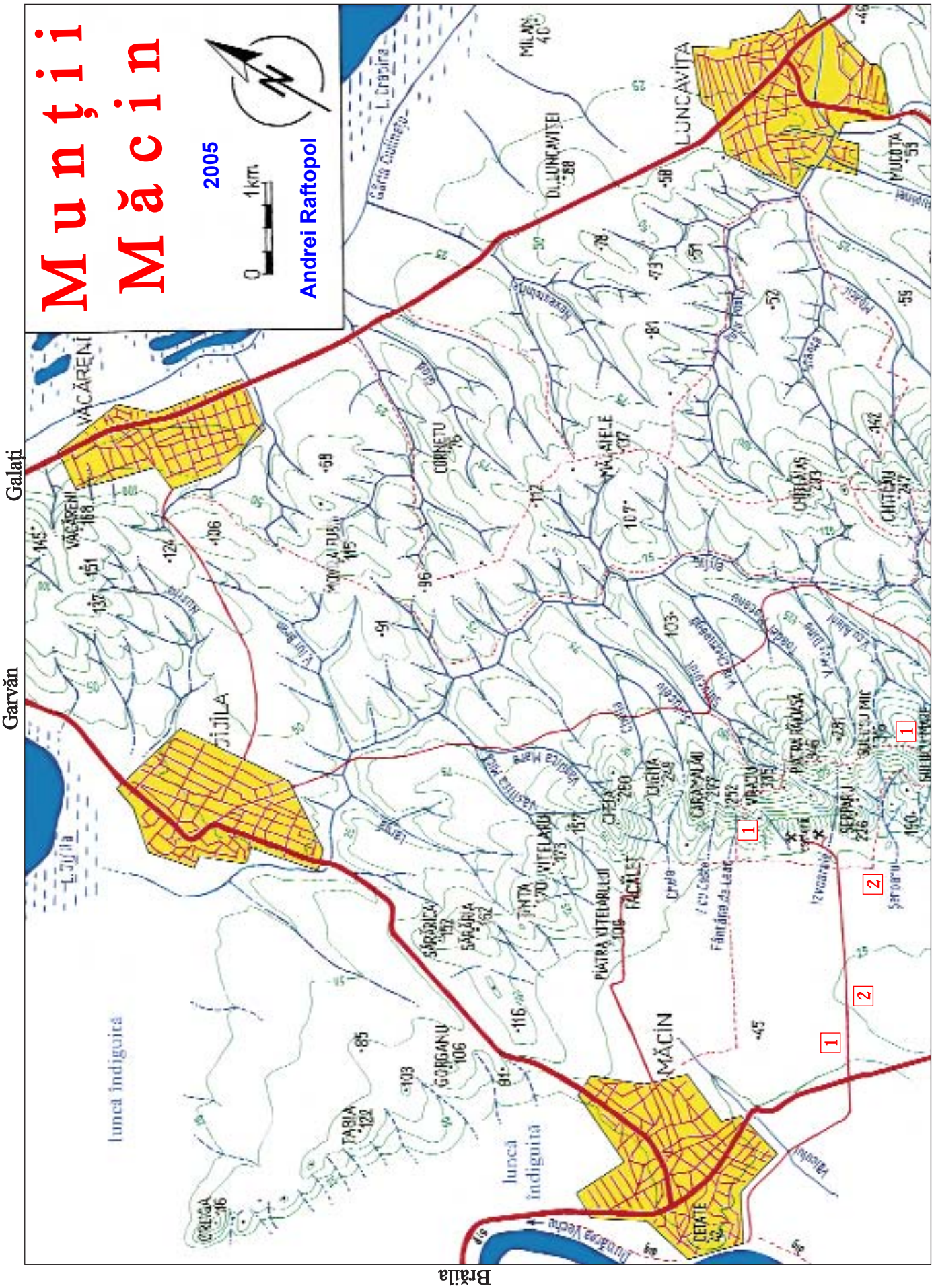

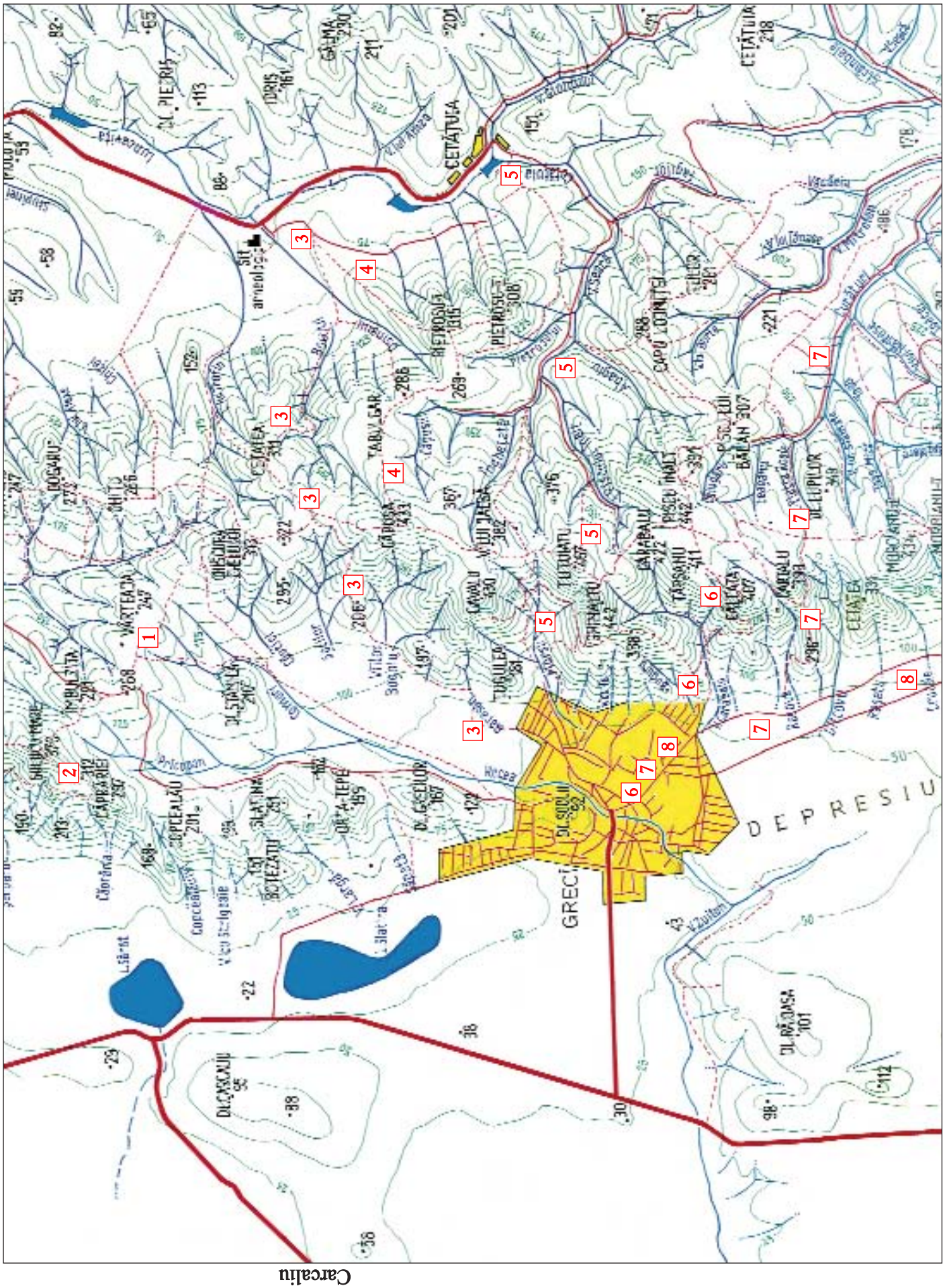

Carcaliu

Mănăstirea Cocoş

Niculiţel

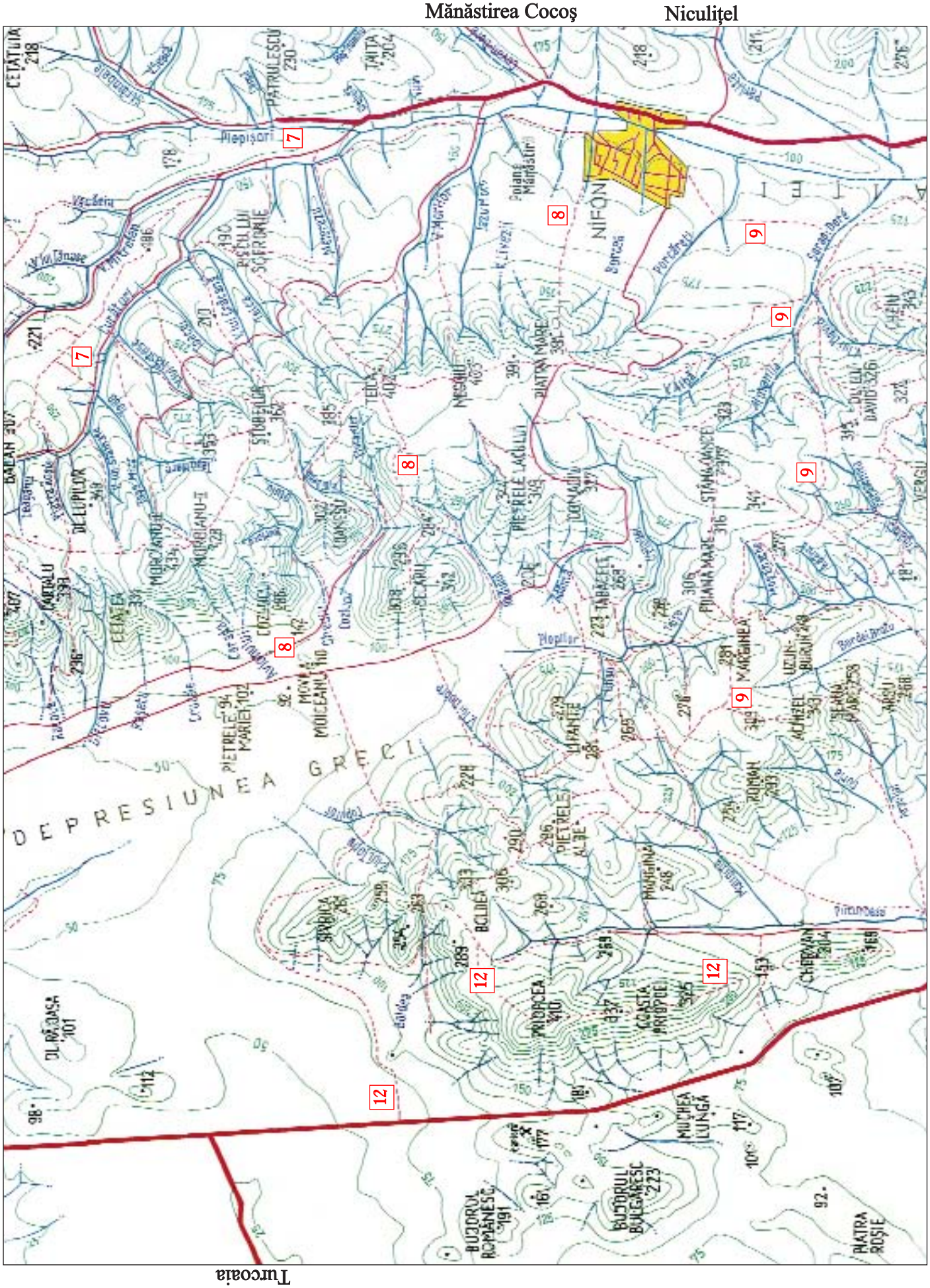

Turcoaia

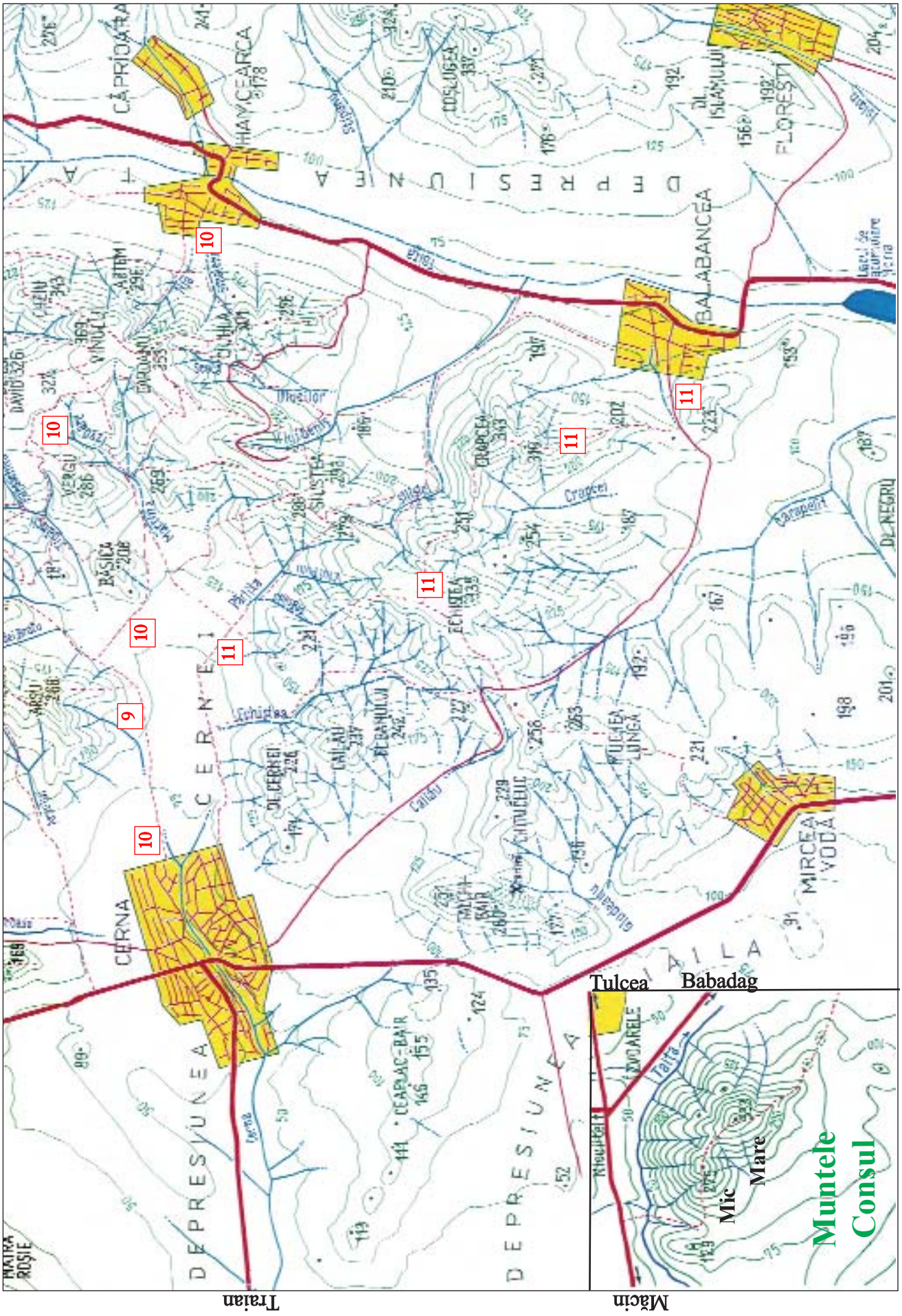
Horia
Constanţa, Tulcea
Traian
Măcin
Tulcea
Babadag
Mic
Mare
Muntele Consul
CERNA
DEPRESIUNEA
CERNEI
BALABANCEA
FLOREŞTI
MIRCEA VODĂ
10
11
9

Imaginile sunt ordonate, în bună parte, de la nord spre sud şi de la vest spre est. În partea finală a unor explicaţii la fotografii sunt citate, completări şi adaptări (Ică Giurgiu), după: Constantin Pârvu, Stoica Godeanu, Laurenţiu Stroe - Călăuză în lumea plantelor şi animalelor - Bucureşti, Editura Ceres, 1985; Ion Simionescu - Flora României - Bucureşti, Editura Albatros, 1974; Ion Simionescu - Fauna României - Editura Albatros, Bucureşti, 1983. Citările şi completările arată, de multe ori, cât de puţin cunoaştem despre viaţa care ne înconjoară.

Dealul Orliga, de tip cupolă, la nord-est de oraşul Măcin.

Cupola Sărărica (152 m), pe marginea şoselei Măcin - Tulcea, loc de acces către partea nordică a Pricopanului.

Orliga - vezi pagina 9, Bugeac - vezi pagina 9, Iglicioara); movile (Carcaliu, Milan, Ceaplac şi lângă Chervant); mici martori, cioturi stâncoase (Pietrele Mariei - pagina 34, Piatra Viţelarului etc.). Mai există şi coline teşite (Dealul Râioasa) sau ridicături abia perceptibile (pe lângă Lacurile Sărat şi Slatina), reprezentând stadiul final de eroziune.

Dealurile Bugeac (şir de cupole stâncoase, sub 100 m altitudine), aflate la vest de localitatea Garvăn, spre oraşul Galaţi.

În lunca Dunării, la mari distanţe de masivul central, se găsesc popine, martori stâncoşi singuratici, mici de înălţime dar având totuşi feţe abrupte: Popina Blasova (43 metri, în Insula Mare a Brăilei, la 3 kilometri nord-est de localitatea Turcoaia; fotografie la pagina 26); Popina Piatra (aproximativ 12 metri, chiar pe malul Dunării, între localităţile Turcoaia şi Carcaliu; fotografie la pagina 26); Popina Mare (27 metri, la 7 kilometri nord-est de localitatea Garvăn); Popina Mică I (zisă şi Movila Balta, un ciot la 2,5 km est de localitatea Văcăreni); Popina Mică II (zisă şi Popina Pisicii, sub 10 metri, parţial distrusă, la 2 kilometri sud de Grindu, localitate aflată pe cealalată parte a Dunării faţă de Galaţi); Popina Milan (o cupolă teşită, la 2 km nord-vest de localitatea Luncaviţa); Popina Bisericuţa (martor satelit al Dealului Crăcanele, la 3 km nord-vest de localitatea Garvăn); Piatra Fetei (la 5 km vest de oraşul Măcin, încorporată în actualul dig). Şi martorii satelit Dinogeţia (Bisericuţa, 19 metri) şi Milan (40 metri), situaţi în nordul masivului, sunt consideraţi

Vârfurile Cheii, văzute de pe Vf. Caramalău (277 m), aflat la sud de ele.

popine, prin poziția lor îngemănată cu zonele de luncă. La popine și la ramificațiile din lunci ale masivului are loc întâlnirea dintre cele mai vechi și cele mai noi pământuri ale țării: cutările hercinice și sedimentele Dunării (3-400 milioane de ani față de numai 7-8.000 de ani).

Aceste stranii forme au luat naștere pe cele mai diverse tipuri de rocă, iar depresiunile au secționat straturile geologice indiferent de configurația acestora (de exemplu, Pietrele Mariei, 102 m, de la sud de localitatea Greci, care sunt pe același strat cu Muntele Secaru, 312 m, de la sud-est de ele, se află acum izolate pe întinderea plană, sub forma unui șir de cioturi).

Vârful Cheiţa (249 m); versant granitic caracteristic de pe Culmea Pricopanului.

În depresiuni și pe relieful mai domol, vântul a așternut o pătură groasă de loess, în care micile cursuri de apă sapă acum ravene și canioane în miniatură (vezi și revista

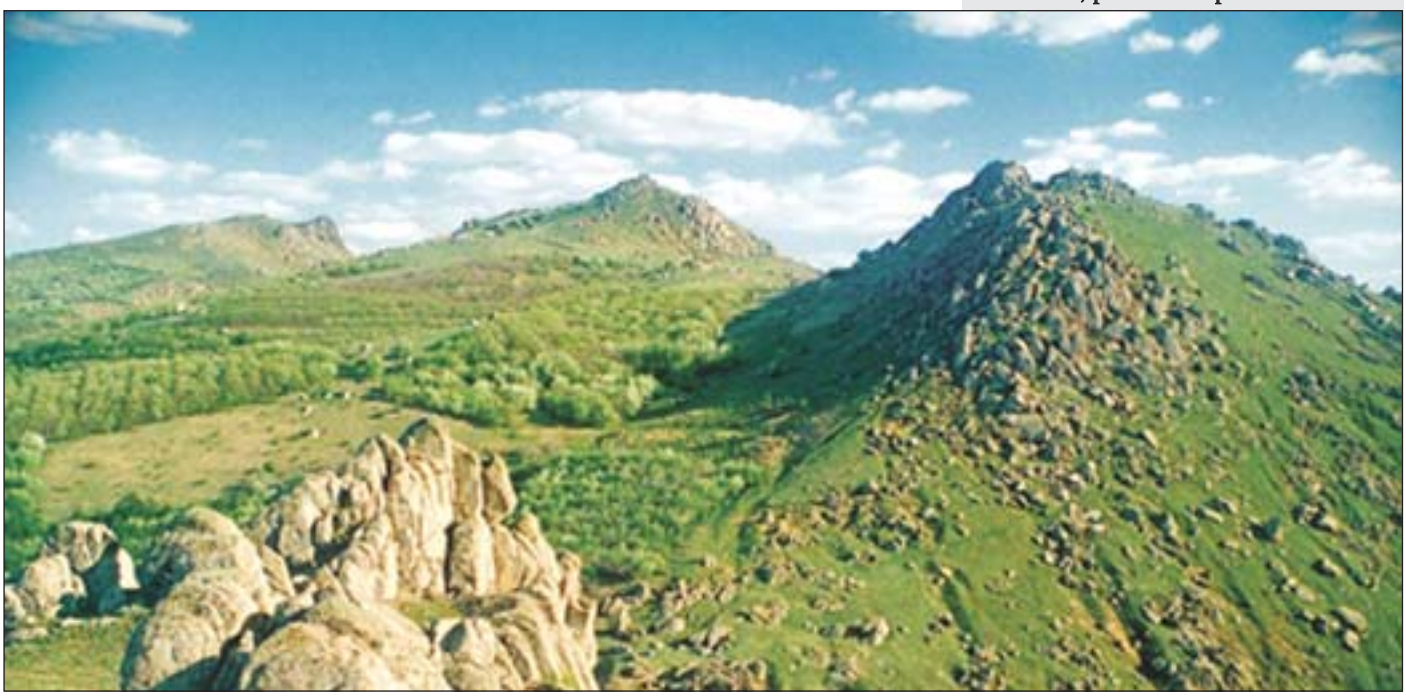

Partea nordică a Culmii Pricopanu. De la stânga, Vârfurile Piatra Râioasă, Vraju, Caramalău, privite dinspre nord.

Stânci de granit pe Vf. Caramalău (277 m).
foto: Ică Giurgiu

Drumeție în România, nr. 1, 2004, pagina 20, articolul Marea a secat la Crucea, de Ică Giurgiu, Andrei Samoil și Cristina Lazăr). Pe marginile zonelor de luncă ale Dunării, între localitățile Traian și Măcin (vezi pagina 27), se observă o faleză lungă de loess (pe alocuri destul de îndepărtată față de cursul fluviului). Cea mai înaltă și spectaculoasă este porțiunea din aval de localitatea Turcoaia, până la Pârâul Zuitun, cu mici abrupturi, lapiezuri efemere, scurte canioane, prăbușiri etc. Aceste faleze reapar în vest, la Brăila (colțul de nord-est al terasei înalte a Bărăganului). Local, termenul vad înseamnă drum (ogaș) tăiat transversal în faleză, pe care se coboară de pe platou la poale, în luncă (pe lângă sensul clasic de drum ce trece direct prin albia unui râu).

De pe Vf. Caramalău, vedem, spre sud, în lumina apusului de soare, Vf. Vraju şi apoi, mai departe, Vf. Piatra Râioasă.
foto: Ică Giurgiu, Cristina Lazăr

Broască ţestoasă (Testudo graeaca ibera). O întâlnim mai des pe Culmile Pricopanu şi Priopcea, dar şi pe creasta principală a masivului.
foto: Petre Răuțoiu (Galați)

Lungimea carapacei, până la 30 centimetri. Forma carapacei, prin modul de acoperire al corpului arată că întâlnim cel puțin două specii. Reproducere în luna mai; ca joc nupțial, se ciocnesc carapacele. Broaște cu carapace care au suferit spărturi, ciobiri se întâlnesc relativ des. Dacă încercăm să mișcăm din loc o țestoasă, începe să șuiere înfundat. La deal se poate mișca cu viteză de circa 10 centimetri/ secundă. Trăiește până la 100 de ani. Puii ies în august-septembrie. Se hrănește numai ziua, cu plante, mai rar cu râme și melci. Hibernează, îngropându-se la adâncimi de 30-40 centimetri. Picioarele dinainte solzoase, gât scurt.

Forme granitice sferoidale, între Vârfurile Vraju I şi Vraju II. Spre sud se vede Vf. Piatra Râioasă, apoi, sub umbra unui nor, Vf. Sulucu Mare.

Loessul s-a depus în perioada glaciară, peste relieful deja format al Munţilor Măcin. Provine de pe marginile uriaşei calote de gheaţă care acoperea Europa central-nordică, ca produs fin de eroziune, ce a fost transportat de vânt.

Cel mai tipic peisaj al Măcinului este granitul în dezagregare. De la acesta vine, probabil, numele masivului. Îl întâlnim pe Culmea Pricopanului (la est de oraşul Măcin, între Vârfurile Cheia şi Căprăriei), pe Dealul Îmbulzita (291 m, la est de Lacul Sărat), pe culmea principală (între Vârfurile Căpuşa, 433 m, la nord şi Cartalu, 393 m, la sud), pe Văile Mangina şi Curia (la nord-est de localitatea Cerna), pe Vârfurile Cailău (la sud-est de localitatea Cerna) şi Coşlugea (la nord-est de localitatea Balabancea), pe muntele insular Piatra Roşie (de la est de localitatea Cerna).

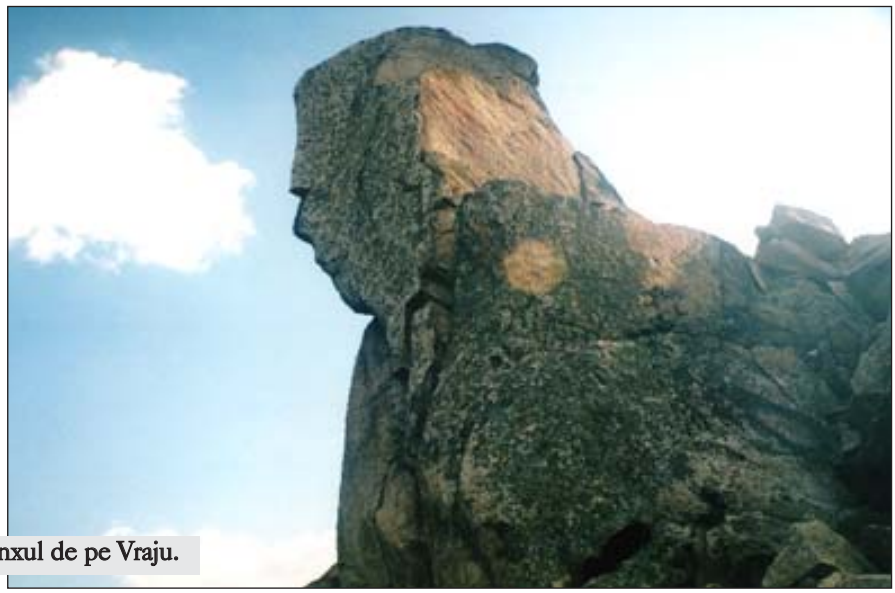

Sfinxul de pe Vraju.

Bolovani dispuşi haotic, în picioare sau răsturnaţi, grupaţi sau risipiţi. Numeroase stânci figurative care stârnesc imaginaţia, peisaje minerale apocaliptice. Toate formele au contururi rotunjite, iar bolovanii tind către sfericitate. Specifice sunt versanţii, platourile cu sfere şi megaliţi, ouă uriaşe exfoliate ca cepele (vezi şi revista Munţii Carpaţi, nr. 37, 2003, pagina 66 şi coperţile, materialul lui Ică Giurgiu, Andrei Samoil şi Cristina Lazăr); forme care te duc cu gândul la ziduri ciclopice, plăpumi suprapuse, suluri de vată. Alături, colţi, babe, apostoli, pinguini, bile şi popice ale "giganţilor". Majoritatea sunt acoperite de

Sferă granitică, de 1,2 metri, cu plăci desprinse şi căzute.

Exfoliere multiplă a granitului.

Lapiezuri pe granit.

Atrăgătoarele Vârfuri Vraju (stânga) şi Piatra Râioasă (dreapta), fotografiate de pe Căprăria (297 m), situat spre sud de ele.

licheni multicolori sau de alge negricioase, iar pe culmea principală apar şi prin pădure, sporind pitorescul.

Granitul, cu toată duritatea sa proverbială, este vulnerabil la dezagregare. Iniţial blocurile mari se fracturează pe anumite direcţii (linii de fisurare în general paralele, preexistente în masa rocii încă de la solidificare). Pe alocuri fragmentele rezultate (unele având mai multe tone) se prăbuşesc sau rămân în echilibru instabil. Apoi, prin exfolieri repetate (fotografii la paginile 13 şi 18), începe acţiunea de rotunjire, atât a fragmentelor căzute cât şi a celor rămase pe poziţie, încât cu greu ne putem imagina că ele provin dintr-un bloc unitar.

Apa pătrunde în masa rocii (în aparenţă compactă) prin capilaritate. Sub căldura soarelui roca "transpiră" şi se depun aproape de suprafaţă săruri cristalizate. Acestea absorb umezeală din exterior după care se "usucă" în mod repetat, dilatându-se precum gheaţa. Astfel roca se exfoliază în plăci curbate sau se aşchiază în foiţe subţiri. Procesul este grăbit şi de dilatarea/ contractarea diurnă, neuniformă, a rocii propriu-zise. În unele locuri se văd exfolieri multiple (dând aspectul unor foi de ceapă) şi mici plăci (coji) desprinse şi căzute la bază.

Se observă şi o dezagregare fină, superficială, dând suprafeţelor aspect grunjos. Granitul are în componenţă diferite particule, cele mai puţin rezistente cedând primele (ca la conglomerate). Astfel se adună pe jos un măciniş fin, gălbui. În câteva

Scânteiuţe (Moehringia jankae); numai în crăpăturile stâncilor mari, niciodată în locuri deschise, expuse.

locuri, unde liniile de fisurare ale rocii sunt pe direcţia de curgere a apei, au apărut lapiezuri (fotografie la pagina 13).

În lume, astfel de formaţiuni apar cu precădere în zone deşertice, unde intruziunile granitice ies la zi (vestul S.U.A., Sahara, Australia). Pe culmea principală a Măcinului le găsim deseori îngropate în loess sau ascunse sub sol cu vegetaţie şi păduri, deci ele au luat naştere în perioada cu climă aridă. Dezagregarea continuă şi astăzi, dar nu cu aceeaşi intensitate. Exfolierea se datorează sărurilor cristalizate pătrunse în masa rocii. Pe munţii granitici înalţi (Mont-Blanc, Retezat), în condiţii de frig şi umezeală, nu apar forme rotunjite, blocurile şi lespezile rămân colţuroase. Dezagregarea se vede chiar şi la monumentele istorice vechi.

Vârful Piatra Râioasă, detaliu.

În masivul există şi interesante microreliefuri negranitice: capete de strat cu plăci şi lame verticale friabile, care dau muchii zimţate, dinţi de ferăstrău, spinări de crocodil etc. Nu există carst clasic; calcarul apare doar punctiform (zona Bujoarele, la est de localitatea Turcoaia; lângă Orta-Tepé, la nord de localitatea Greci etc.). Pe Dealul Orliga (116 m, la nord de localitatea Măcin) apar la zi roci extrem de vechi, cu aspect sidefiu, roşcate sau verzui.

HIDROGRAFIE

Pe relieful intens fragmentat al masivului s-a instalat o reţea hidrografică specifică. Versanţii abrupţi ai restului de podiş, ai muchiilor dintre

Şalupa; pe Culmea Pricopanu.
foto: Marian Anghel (Galaţi)

Fotoliul; pe Culmea Pricopanu.
foto: Marian Anghel (Galaţi)

depresiuni şi ai munţilor insulari (chiar şi cupolele Orliga şi Tabia, de la nord de localitatea Măcin au câte un abrupt) sunt tăiaţi astăzi de văi repezi, dar cu debit temporar. Pe o diferenţă de numai 2-300 metri se observă un relief întinerit, dinamic: vâlcele torenţiale, mici cascade şi repezişuri, chiar şi sectoare scurte de chei (Chediu, Carada, la sud-vest de Vârful Moroianu II, 428 m). Dar, la poale, firele micilor văi se pierd, se "topesc" în vastele depresiuni, iar relieful se apla-

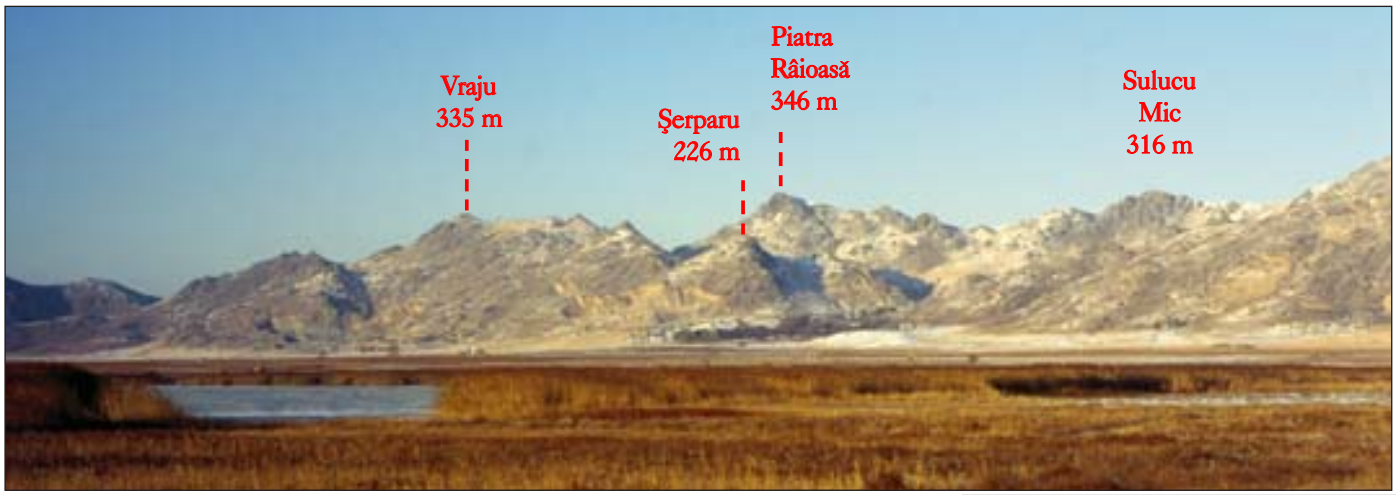

De pe drumul dintre oraşele Măcin şi Greci, vedere spre Culmea Pricopanului.
foto: Ică Giurgiu

Formaţiuni granitice, la sud-vest de Vf. Piatra Râioasă.
foto: Cristian Flueraru

Porţiunea din amonte a Văii Şerparu, la vest de Vf. Sulucu Mare; se văd Lacul Sărat şi, în ultimul plan, stânga, Muntele Iacobdeal.
foto: Cristian Flueraru

est de localitatea Greci, Mangina - la nord de localitatea Cerna, Taiţa - pe lângă Muntele Consul etc.). La topirea zăpezilor, văile din versanţi au debit maxim (unele formează şi cascade) dar, interesant, apa "dispare" la contactul cu suprafeţele depresionare (la limitele aval figurate pe hartă), continuându-şi scurgerea prin subteran.

Văi cu debit permanent (enumerate de la nord spre sud): Luncaviţa, în aval de situl arheologic şi în amonte de al doilea lac; Jijila, în aval de V. lui Moş Dinu; Vâlcului (la sud-vest de oraşul Măcin); Recea (la nord-est de localitatea Greci); Zuitun (la sud de localitatea Greci); Seacă (!, la sud-vest de aşezarea Cetăţuia), plus afluenţii (Piscului Înalt, Abagiu, Fagilor); Glonţului (la sud-est de aşezarea Cetăţuia); puţin din V. Mitrofan; Curături, până spre V. Taşa (la est de Vârfurile Moroianu); Cerna (la sud-vest de localitatea Cerna); Taiţa şi puţin din afluentul Plopişori, la nord de localitatea Nifon, pe lângă drumul judeţean; Taiţa, pe lângă Muntele Consul (după ce a

tizează brusc. Tocmai în mijlocul acestor depresiuni apare un fir de apă colector, infim faţă de bazinul pe care îl drenează. În câteva locuri, firele colectoare au înlăturat pătura fragilă de loess şi s-au adâncit puţin în rocile de la bază, formând începuturi de chei (care nu atrag atenţia, pe Văile Recea - la nord-

Formaţiuni granitice în amontele V. Şerparu.
foto: Cristian Flueraru

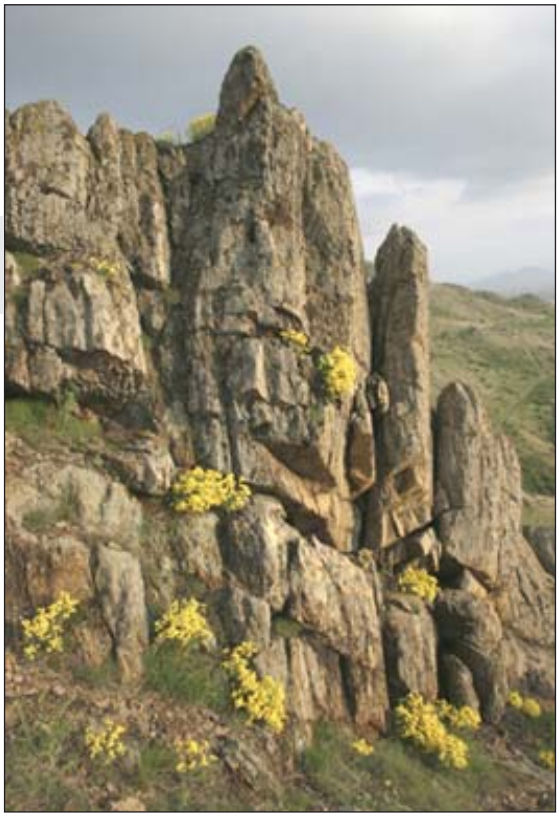

Pe Culmea Pricopanului, la sud de Vf. Piatra Râioasă.
foto: Icã Giugiu, Andrei Samoil

primit un afluent important, Lozova, devenind astfel unul dintre principalele râuri dobrogene). Aceste ape curg liniştite prin râpe cu stufăriş, printre câmpuri cultivate sau islazuri; dar, ocazional, produc inundaţii, în timpul unor reprize pluviale.

Restul văilor sunt mai mult seci, deşi în general adânci, chiar cu chei. La topirea zăpezilor toate văile au debite temporare. Cele mai multe văi nu ajung subaerian la cursul care drenează depresiunile, dar nu din cauză că bazinele de colectare au suprafaţă insuficientă; indiferent cât de multă apă ar fi (la topirea zăpezilor se formează şi cascade), firul lor dispare tot la limitele aval figurate pe hartă (la fel şi pentru Consul şi alţi munţi insulari), continuându-şi scurgerea prin subteran.

Lacurile Sărat şi Slatina (de la vest de localitatea Greci) staţionează într-o depresiune de tip deşertic (nivelul şi culoarea lor pot fi foarte diferite în funcţie de anotimp şi an; uneori seacă); sunt alimentate din pânza freatică. Lacul Sărat are un

"Mormântul". Placă curbată, de 3 m înălţime, rezultată din dezagregarea granitului.
foto: Marian Anghel (Galaţi), sus;
Icã Giurgiu, Andrei Samoil (Bucureşti), jos

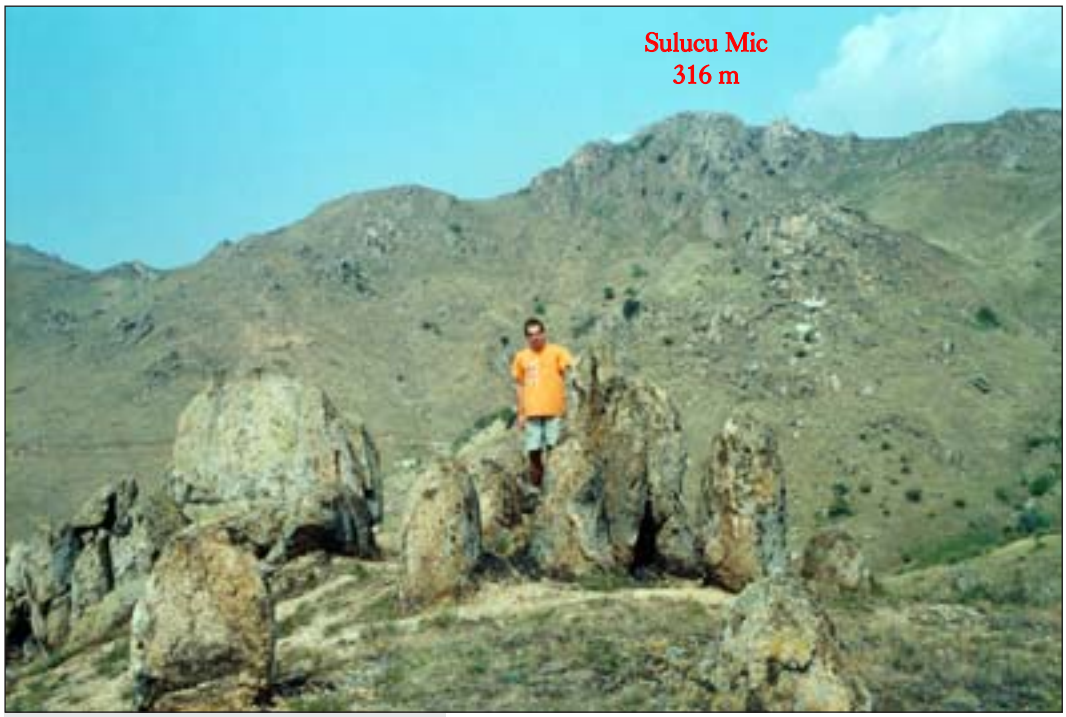

Forme din granit, la vest de Culmea Pricopanu.
foto: Ică Giurgiu, Andrei Samoil (Bucureşti)

emisar foarte slab. Altitudinea lor este doar de câţiva metri peste nivelul mării; când Dunărea creşte, nivelul ei este mai sus decât lacurile (fiind reţinută între diguri).

În zona înaltă există trei lacuri mici, temporare (martie-aprilie), în pădure: a) la 1,5 kilometri sud-vest de Vf. Negoiu, la 320 metri altitudine; este cel mai înalt din Dobrogea, diametru maxim 15 metri, adâncime sub un metru, mai mult secat şi acoperit de vegetaţie ; b) pe Dl. Teilor, 261 m, la sud de localitatea Cetăţuia, zis Lacul Cerbului; c) pe Dl. lui David, 326 m, la vest de localitatea Hamcearca. Cele două din urmă sunt mai degrabă băltiri în care se scaldă mistreţii, vara pot fi greu de observat. Pe cursurile Taiţei şi Luncaviţei sunt lacuri artificiale, populate cu peşte.

Dunărea este înconjurată de o centură de bălţi şi canale.

Exfolierea granitului, la vest de Vf. Sulucu Mic (316 m).
foto: Ică Giurgiu, Andrei Samoil

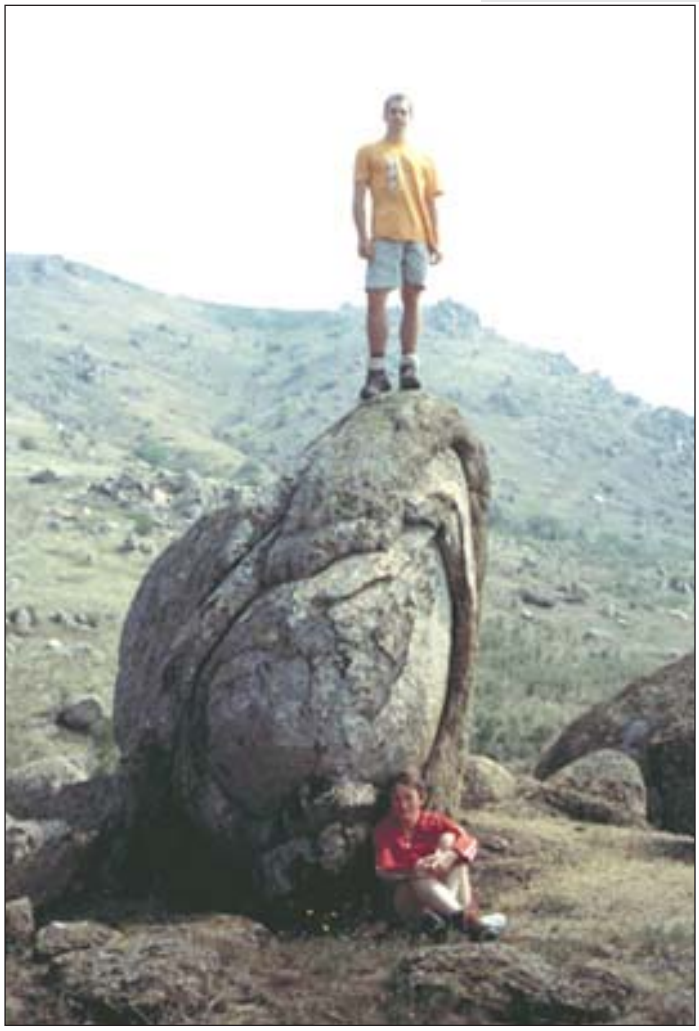

Guşter.

foto: Andrei Samoil

Cea mai mare şopârlă de la noi. Depune în iunie-iulie câte 7-14 ouă. În august ies puii. Se hrăneşte cu diverse crustacee, insecte, păianjeni, chiar şi cu şopârle mai mici. Hibernează în perioada septembrie-mai. Iubitor de căldură şi soare. Se mişcă iute, se caţără rapid. Pe Culmea Priopcea pot fi întâlnite exemplare de 40 centimetri lungime; obişnuit, are cam 20 cm lungime.

Haina de nuntă a bărbatului, în primăvară, este splendidă. Pe spate solzii sunt ca iarba verde din primele zile de căldură; stropituri castanii, puncte negre, ca nişte hieroglife, dau pielii înfăţişarea de catifea; pe pântece solzii formează o zale aurie. Culoarea frumoasă albastră, azurie, de sub falca de jos şi pe gușă, este podoaba lui mai de preţ. Dar nu sunt doi guşteri care să semene în totul, la îmbrăcăminte, unul cu altul. De altfel, ca la toate reptilele, după vreme, după lumină şi "starea nervoasă" culorile sunt peste tot când mai vii, când mai şterse.

Exfolierea granitului, la vest de Vf. Sulucu Mic (316 m).

foto: Andrei Samoil, Ică Giurgiu

Pe alocuri s-au păstrat peisaje care amintesc de Deltă. Înainte de construirea digurilor, la inundaţiile de primăvară, extremităţile nord-vestice ale Munţilor Măcin (ramificaţiile Tabia - Orliga şi Crăcanele - Bugeac) deveneau peninsule între ape iar cele două popine arătau ca nişte insule stâncoase (acum luncile sunt amenajate pentru agricultură).

VEGETAŢIE

Nu este repartizată după altitudine (ca în Carpaţi) ci după expunerea locală la excesele climatului stepic. Există trei zone principale: stepa, silvostepa (fotografii la paginile 42, 43) şi pădurea. Aceste trei zone fiind întrepătrunse de stâncării, rezultă un mozaic divers.

Vârfurile şi muchiile proeminente, picioarele de munte expuse, feţele sudice au silvostepă şi goluri stepice (dând impresie de false goluri alpine). Prin contrast, adâncurile adăpostite ale văilor, versanţii nordici, în general văile mari, culmile prelungi şi domoale sunt ocupate de păduri compacte.

Stepa este restrânsă azi la suprafeţe mici (Pricopan, Priopcea şi doar petice pe culmea principală). Ea nu trebuie confundată cu acele vaste teritorii golaşe din extremităţile masivului, care sunt islazuri. Se caracterizează prin fâneţe bogate în graminee, pajişti cu flori multicolore şi având adaptări xerofile. Bujorii de stepă se mai întâlnesc extrem de rar.

Silvostepa, cu arboraşi pitici şi rari, rezistenţi la uscăciune (stejarul pufos -

Vf. Sulucu Mare (370 m) de pe Culmea Pricopanului, văzut de pe Vf. Piatra Râioasă, dinspre nordul lui.

cel mai mic stejar, cărpiniţa - vezi pagina 46, mojdreanul, părul sălbatec - vezi pagina 46, păducelul) prezintă vegetaţie ierboasă identică stepei. Are aspectul unor "livezi" cu copăcei contorsionaţi, risipiţi pe coastele însorite, izolaţi sau în pâlcuri, printre poieni. Microclimatul acestei zone este excesiv; veri dogoritoare şi secetoase, insolaţie puternică, vânt, reprize de ploi torenţiale; iarna, perioade cu ger aspru şi viscol sau cu uscăciune. În aceste condiţii nu pot exista păduri propriu-zise. Primăvara, apar brânduşe albe şi galbene (vezi paginile 42, 43); vara, cicadele zumzăie asurzitor (insecte care scot sunete sacadate, intense, răspândite mai ales în zonele mediteraneene).

Vf. Sulucu Mare (370 m) şi obârşia V. Şerparu.

Pădurile sunt un amestec de foioase, predominant tei şi carpen, alături de care găsim frasin, gorun, jugastru, paltin, cireş. În locurile mai luminoase apar stejarul brumăriu şi cornul. Microclimatul este blând: vara este umbră şi relativ umezeală, nu este vânt; iarna se depune multă zăpadă, care apoi se menţine. Pădurile au fost amenajate în mare parte pentru exploatare, în parcele de vârste diferite (începând cu cele mai tinere şi dese, pe unde drumurile seamănă cu nişte tunele verzi). Arboretele iniţiale, seculare (falnice, cu nimic mai prejos decât cele din Carpaţi) au rămas doar pe alocuri (V. Fagilor, porţiuni din creasta principală şi izolat pe

Sulucul Mare (370 m), văzut de pe Dl. lui Stănilă (210 m), de la sud de el. Un arbore cu coroană generoasă constituie reper de identificare de la mare distanţă, din multe direcţii.

Garofiţa de stâncării (Dianthus nardiformis).

câteva văi). În luna mai pădurea este invadată de cucută, înaltă de un metru, aproape că nu se poate merge; prin luminişuri apar bujori sângerii şi parfumaţi (vezi pagina 32). Primăvara, înainte de înfrunzire, covor de ghiocei, viorele, brebenei. Toamna, spectacol multicolor dat de amestecul de foioase. Mai există pădurici de pin, salcâm, nuc, vişin turcesc, oţetar, de origine antropică, atipice (pe Culmea Pricopan, Priopcea, sub abruptul de la Greci, Văile Pârlita şi Ulucilor etc.).

La sud de Vf. Sulucu Mare, garofiţele au culoare spre violet, ciulinii spre albastru cerneală, iar gura leului (linăriţa, Linaria vulgaris) îşi păstrează nuanţa cu care o întâlnim şi în alte zone montane.

foto: Cristina Lazăr (Bucureşti), Andrei Raftopol

Pe culmea principală cele trei zone (stepa, silvostepa şi pădurea) sunt dispuse mozaicat, apărând simultan pe fiecare dintre micile văi de versant (spre Depresiunile Cerna, Taiţa, Greci, Luncaviţa). Independent de altitudine, golurile stepice coboară pe picioarele de munte până la poale, în vreme ce creasta

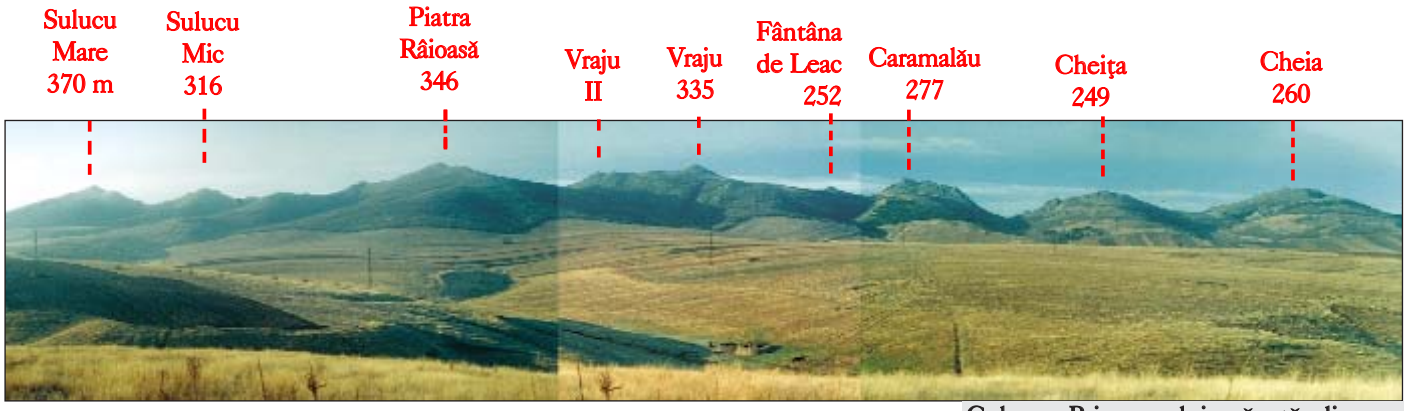

Culmea Pricopanului, văzută dinspre est, din Valea Jijila.

principală are păduri. Mica altitudine se resimte în partea înaltă doar printr-o diferenţă de 3-4 zile la înfrunzire/ desfrunzire (şi la menţinerea zăpezii). Zonele amintite sunt întrepătrunse de stâncării, cu vegetaţie aparte, diversificând şi mai mult peisajul.

Pe martorii de eroziune izolaţi, îndeosebi cei cu forme accidentate, regăsim floră de stâncării similară cu cea din masiv (Piatra Viţelarului, abruptul Vf. Orliga, Capul Bugeac, chiar şi îndepărtata Popină Blasova). Deci aceştia sunt insule muntoase (între câmpuri) şi din punct de vedere al vegetaţiei.

Renumita Vale a Fagilor se află la numai 80-130 metri altitudine, recordul fiind deţinut de zona Orşova (judeţul Mehedinţi) pentru cea mai joasă apariţie a acestor arbori. Fagii au rămas izolaţi în Dobrogea din perioada glaciară, când arealul lor era cu totul altul. La încălzirea climei făgetele s-au retras spre Carpaţi (în medie la 500-900 metri altitudine), iar aici s-au refugiat, s-au "ascuns" în această vale umbroasă (la fel cum s-a "ascuns" gheţarul în Peştera Scărişoara după "plecarea" gheţurilor şi frigului).

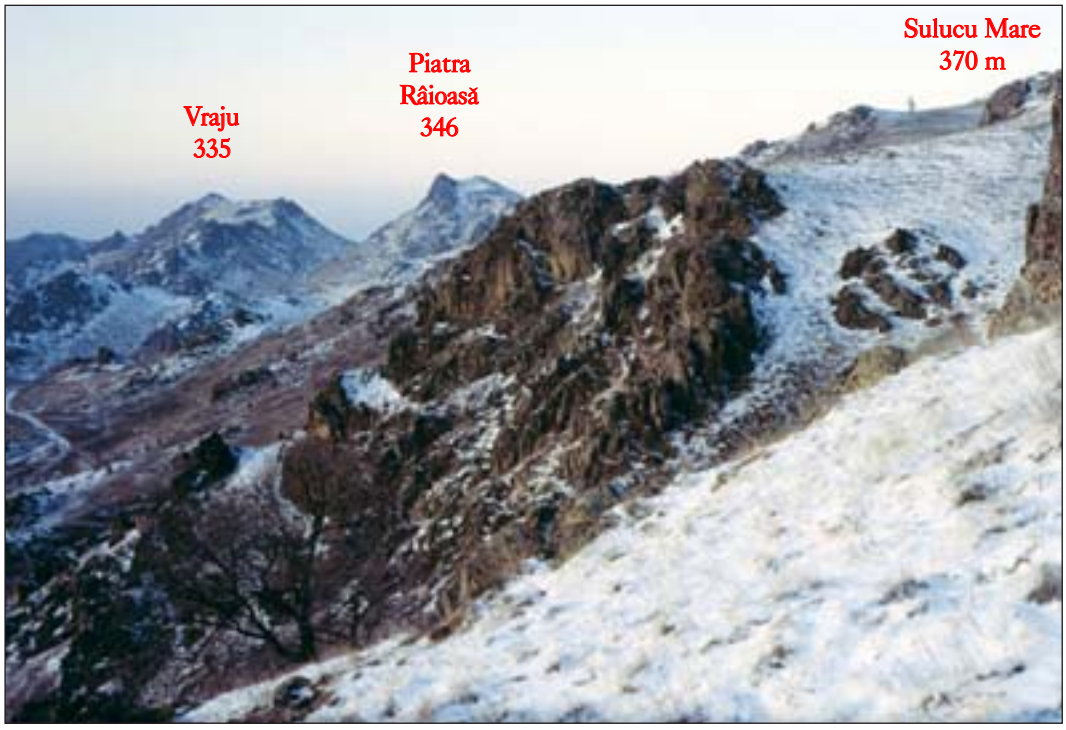

ECOLOGIE

Puşi într-un con de umbră de mediatizata Deltă a Dunării, Munţii Măcinului abia recent au atras atenţia. Între timp, degradările antropice au atins cote alarmante.

Sfârşit de decembrie.
foto: Ică Giurgiu

Încă din vremuri istorice pădurile s-au restrâns continuu spre zonele mai înalte. Ele ocupau toate depresiunile (azi terenuri agricole), iar crestele stâncoase care astăzi sunt golaşe (Pricopan, Priopcea, Talchi-Bair) şi toţi munţii insulari aparţineau de fapt zonei de silvostepă. Dovadă stau unii stejari - martori bătrâni, izolaţi sau în pâlcuri (pe Valea Şerparu, lângă situl arheologic Cetăţuia, stejarul şcolii de la Greci şi cel din Cozlucu, grupul de cărpiniţe de pe Pietrele Mariei etc.), dar şi aspectul rectiliniu al marginilor actuale. Pădurile comunale, deschise la păşunat, sunt îmbătrânite şi rare,

Vf. Slatina (251 m), văzut dinspre vest, de lângă Lacul Slatina.

De pe Vf. Orta-Tepé (199 m), Culmea Pricopanului, spre nord.

foto: Icã Giurgiu

De pe Căpuşa (433 m), vârf la nord de oraşul Greci, vedere spre Culmea Pricopanului: la stânga, Vf. Orta-Tepé (199 m, deal cupolă); la dreapta, Vf. Slatina (251 m).

Vf. Căpuşa, văzut dinspre sud, de sub Vf. Ţuţuiatu (467 m).

fără regenerare.

O soartă tristă au avut şi zonele umede din nord-vestul Dobrogei, limitrofe Munţilor Măcin. Ele au fost în mare parte sacrificate (acum câteva decenii) pentru agricultură, dispărând peisajul, flora şi fauna de baltă. Lacurile rămase sunt treptat afectate de sărăturare/ aridizare, iar canalele de colmatare. Actualele zone inundabile (mai puţin de o zecime din suprafaţa celor vechi), prinse între diguri, sunt ocupate de păduri artificiale de plop hibrid (cresc foarte repede, pentru celuloză) şi de salcie selecţionată, aliniate în rânduri paralele.

Munţii Măcin şi martorii lor de eroziune au fost şi sunt priviţi ca o sursă de piatră la îndemână; am numărat peste 100 de cariere abandonate. Carierele din perioada interbelică sunt multe, dar mici; cele actuale sunt puţine dar foarte mari, desfigurând munţii, iar câţiva martori de eroziune au fost complet distruşi. Există unele roci foarte căutate: granit, porfir, cuarţit, calcar. Lângă popine s-au instalat ferme agricole, iar pe lângă martorii de eroziune s-au aşezat târle, cu mizeria aferentă; se dă foc la pajiştile uscate.

Suprapăşunatul a pustiit vaste teritorii, încât stepa propriu-zisă a devenit o raritate, chiar şi pentru Dobrogea. Ea s-a restrâns, ca şi pădurile, spre relieful mai înalt şi mai greu accesibil. Numărul de oi

Pietrosu II (308 m), văzut de la Cetăţuia (V. Luncaviţei).

depășește cu mult capacitatea de suport a islazurilor, numeroși versanți sunt brăzdați de hățașe iar lângă târle sau lângă locurile de adăpat solul s-a degradat complet sub copitele animalelor. Pe pantele mai înclinate au apărut fenomene grave de ravinare torențială, ireversibile. Ar fi necesare plantații forestiere de protecție, precum cele din anii '80, dar predominant cu specii locale de arbori, nu cu pini, salcâmi și larice.

Păşunile sunt sufocate de graminee iar terenurile agricole de scaieți și ciulini. Se dă foc la pajiștile uscate, se taie și puținii pomi rămași izolați. Ciobanii pun foc în scorburile arborilor bătrâni. Peisajul este sluțit de numeroase lutării ("cariere" în loess, pentru a se face cărămizi de chirpici) și de gunoaie. Sătenii ucid toți șerpii care le ies în cale.

PROTECŢIA NATURII

În contextul de mai sus se încearcă astăzi reconsiderarea zonelor rămase încă intacte. Au fost înființate un parc național (cu 11.321 hectare, suprapus pe fondul forestier) și câteva rezervații (Priopcea, Consul, Bujoarele, Blasova), pe criterii botanice și geologice.

Specii rare din Caucaz, Crimeea, Balcani se întâlnesc aici cu cele din Europa centrală și trăiesc azi în singurul lanț hercinic de la noi. Măcinul este intersecția și totodată capătul unor areale

Valea Boului (la est de aşezarea Cetăţuia), repezişuri.

Pe Valea Viilor, la vest de Vf. Căpuşa (433 m), cădere de apă de 4 m înălţime.

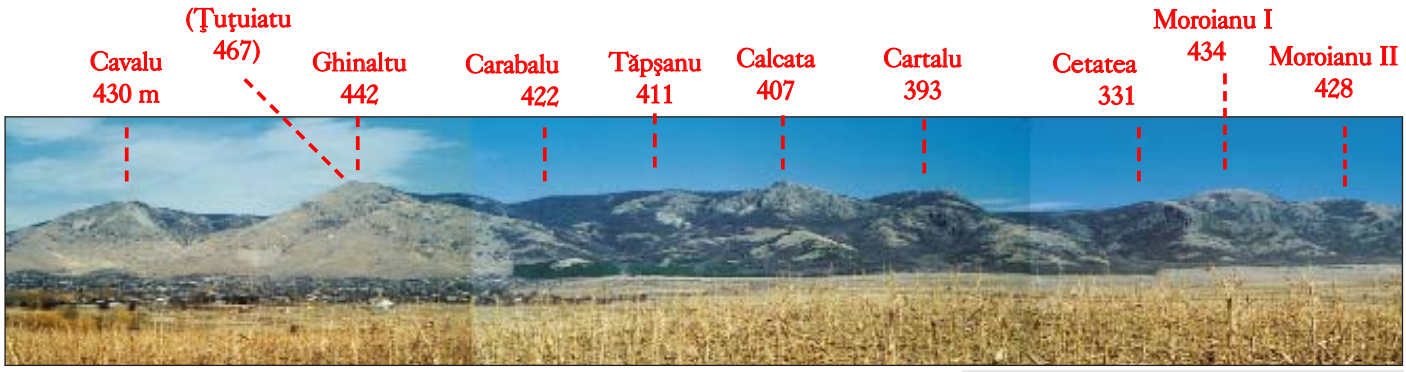

Culmea principală a Măcinului, văzută din Depresiunea Greci.

asiatice, mediteraneene şi europene, refugiul câtorva elemente endemice şi relicte. Remarcabile sunt flora măruntă de stâncărie, golurile stepice, păduricile submediteraneene şi unele asociaţii vegetale nemaiîntâlnite, plus fauna mică - reptile, păsări răpitoare.

Arbori şi arbuşti: fagul tauric, gorunul balcanic, sorbul, păducelul negru, jujubul, sâmbovina, migdalul pitic. Flori: garofiţa (pagina 21), milităeaua (pagina 40), scânteiuţa (pagina 14), dediţelul (pagina 45), cununiţa, clopoţelul (pagina 33), bujorul, stânjenelul (pagina 39), colilia (pagina 48), ghiocelul grecesc (pagina 43), brânduşa aurie. Reptile: guşterul vărgat (pagina 19), ţestoasa (pagina 11), balaurul (cel mai mare şarpe de la noi), vipera cu corn, şopârliţa de frunzar. Păsări: vulturul negru, şerparul, hoitarul, dumbrăveanca, ciocănitoarea dobrogeană. Mamifere: dihorul de stepă, jderul de piatră. Ca elemente peisagistice: formele granitice ale Pricopanului, abrupturile stâncoase de la Greci, silvostepele.

Încă nu este suficient faţă de valoarea zonei: trebuie avuţi în vedere şi martorii de eroziune izolaţi, veritabile arhive geologice şi floristice (Bugeac, Orliga, Piatra Roşie, popinele etc.) şi unele zone cu microrelief bizar (rămase azi printre islazuri). Lacurile Sărat şi Slatina, unice în ţară, de asemeni nu sunt protejate.

Deasupra Munţilor Măcin este cel mai important "culoar aerian" din Europa al păsărilor migratoare.

Perete deasupra localităţii Greci.
foto: Ică Giurgiu, Cristina Lazăr

DRUMEŢIE

Măcinul face parte dintre masivele "uitate", ocolite de turişti. Vin mai mult localnici, la sfârşit de săptămână, "la iarbă verde". Cabane nu (se construieşte un minihotel la Cetăţuia), agroturism nu, marcaje deocamdată incomplete, amenajările abia la început. Spre deosebire de Carpaţi, aici vremea este stabilă (plouă puţin), vara e lungă (mai-septembrie), iar drumeţia pe uscat se poate face practic în tot timpul anului. Durata înzăpezirilor este relativ scurtă (în unii ani lipsă,

Ieşind din Greci: Dl. Şcolii, în stânga; Şaua Ţuţuiatu, dreapta.
foto: Cristian Flueraru

Spre Şaua Ţuţuiatu.
foto: Cristian Flueraru

doar noroi) şi mai mult în pădure; pe crestele golaşe gerul poate fi aspru, vântul insistent.

Cele mai favorabile perioade pentru drumeţie sunt primăvara şi toamna. În lunile iulie şi august "cuptorul dobrogean" se încinge la 38-40 de grade (ce-i drept, la umbra vegetaţiei este loc de odihnă), iar cu rucsacul în spate… Până la munţi trebuie străbătute întinsele depresiuni, "marşul de apropiere" desfăşurându-se printre porumb şi floarea soarelui, prin arşiţă, pe drumuri cu mult praf. Vara sunt recomandate traseele prin zone împădurite. Trebuie purtate peste bocanci mânecuţe, împotriva seminţelor de graminee, scaieţilor, prafului.

Există numeroase izvoare, cu precădere la poalele masivului, de regulă pe lângă firele unor văi.

Dar muntele ne răsplăteşte cu perspective de pe vârfuri, microrelief bizar, mici abrupturi, cascade efemere, liniştea pădurii, căprioare, bujorii de mai, parfumul teilor, flori, ţestoase, culorile toamnei, freamătul iernii. Cine înnoptează la cort (nu există urşi) s-ar putea să audă în pădure un fel de plâns sau larmă de copii: sunt şacalii (Canis aureus); în Dobrogea ei ţin locul lupilor, sunt mai mici şi nepericuloşi, fug, dar fac pagube la stâne. Atenţie la vipere, atât în locurile însorite cât şi în pădure.

Câteva curiozităţi, fenomene rare: mare de nori (toamna sau iarna, când ceaţa persistă în depresiuni); plafon de nori (în zilele ploioase crestele sunt ascunse); primăvara sau toamna, la poale plouă dar pe creste poate fi lapoviţă; aureolă de nori (numai deasupra munţilor, în rest soare); cornişe (pe Culmea Pricopanului, după viscole excepţionale); "mingi de fotbal" în pădure (ciuperci uriaşe, sferice); "junglă" (porţiuni de pădure cu liane); poieni cu candelabre (prin golurile stepice, lumânărica, numită şi regina stepelor, atinge doi metri înălţime; în unele locuri este numeroasă).

Nu trebuie ocolite nici zonele dunărene cu bălţi, aflate în preajma munţilor, bogate în peşte. Din Brăila se

Popina Piatra, pe malul Dunării, între localităţile Turcoaia şi Carcaliu.

Popina Blasova, martor de eroziune, pe malul stâng al braţului Măcin al Dunării, la sud-vest de localitatea Greci, văzută dinspre est.

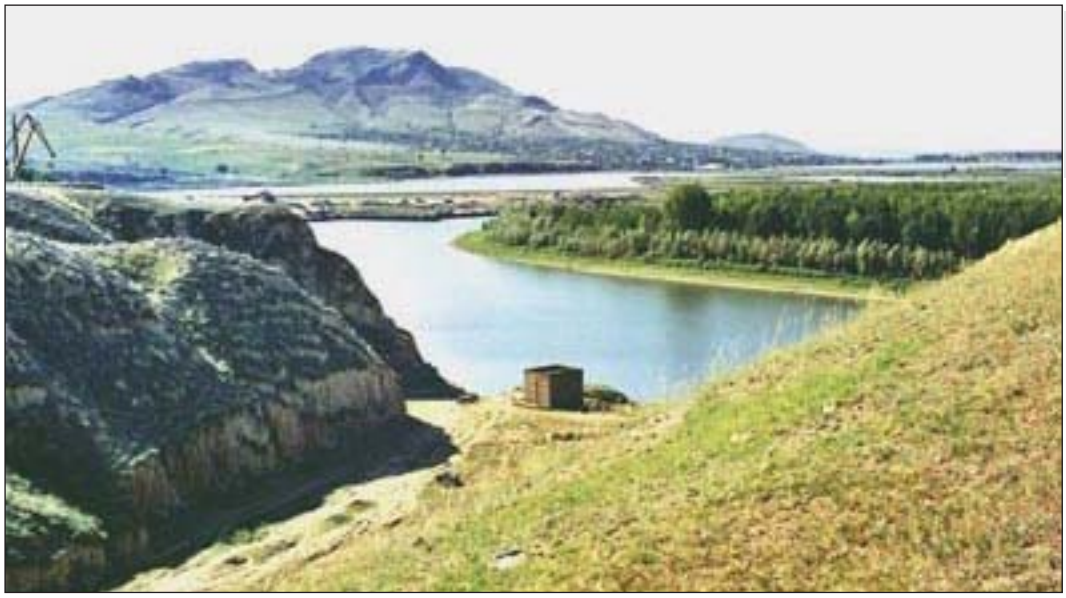

Muntele de granit Iacobdeal (341 m), de pe malul Dunării; vedere de pe platoul cu cetăţile Troesmis.
foto: Mădălin Focșa (Câmpina)

Faleză de loess, pe malul drept al Dunării, aval de localitatea Turcoaia.

Vârfurile Cavalu (430 m), Ţuţuiatu (467 m), Ghinaltu (442 m), de lângă localitatea Greci, văzute de pe Orta-Tepé (199 m), dinspre Culmea Pricopanului.

poate ajunge și la Lacul Blasova (pescuit, plajă, canotaj), care este un braț părăsit (meandru obturat, belciug) al Dunării Vechi. La 4 kilometri de lac se află popina (stânca) omonimă; pe malul opus al Dunării sunt cetățile romane Troesmis (păstrate doar la nivelul fundațiilor). În orașul Măcin este o moschee turcească și o altă cetate romană, Arubium, amplasată pe promontoriul stâncos (o ramificație erodată a Munților Măcin) ce străjuiește Dunărea. O cetate mai bine păstrată este Dinogeția (între Galați și Garvăn), situată pe o movilă satelit a Dealurilor Crăcanele - Bugeac (Popina Bisericuța).

TRASEE

Cu altitudini reduse, înconjurat de șosele și localități, împânzit de drumuri, Măcinul este un masiv ușor (nu și ca lungime a traseelor sau ca orientare în anumite zone). Spre deosebire de Munții Carpați, unde majoritatea traseelor sunt pe poteci, în Măcin se merge mai mult pe drumeaguri de tractor sau de car (începând din depresiuni). Există numeroase astfel de drumuri, care se răsfiră, apoi se unesc, pe văi sau culmi (toată creasta principală are drum de tractor). Multe drumuri sunt doar pentru colectarea lemnelor, nu au importanță în sens turistic. Poteci

Pe cel mai înalt vârf din Dobrogea, Ţuţuiatu (467 m), stânci granitice; spre baza lor se observă exfolierea.

Sempervivum ruthenicum, floră de stâncărie; frunze cărnoase.

(mai mult sau mai puţin conturate) există doar pe culmile mai accidentate (Pricopan, Priopcea, Cardanu, Crapcea) ori pe vârfurile mai proeminente (Ţuţuiatu, Moroianu, Pietrosu).

În 1987, a apărut primul ghid turistic al Munţilor Măcin, la Editura Sport-Turism, din Bucureşti, semnat de Mihail Gabriel Albotă. Autorul a realizat, în perioada 1984-1986, primele marcaje din masiv, pe o lungime cumulată de 49 kilometri. A) Marcajul crestei principale, din DJ *222* A, la sud de satul Luncaviţa, peste Vârfurile Căpuşa, Ţuţuiatu, pe lângă Vârfurile Moroianu, Teica, Negoiu şi Stâna Oancei, la satul Mircea Vodă, cu bandă roşie, *32* kilometri. B) Marcajul culmii secundare, de la oraşul Măcin peste Culmea Pricopanului, la creasta principală, cu bandă albastră, 11 kilometri, parţial cu participarea unor membri ai Cercului turistic ADMIR, din Bucureşti. C) Marcajul dintre popasul turistic de pe malul Lacului Sărat, astăzi desfiinţat, spre Vf. Sulucu Mare, cruce roşie, 4 kilometri. D) Marcajul dintre satul Greci şi Şaua Ţuţuiatu, triunghi albastru, *2* kilometri. Din aceste marcaje nu au mai rămas decât foarte puţine semne.

În 1997, Clubul de turism "Dobre Tudor", din Galaţi, a făcut câteva marcaje în masiv: bandă albastră, revopsită, pe Pricopanu; bandă roşie pe Vf. Căpuşa, vreo *2* kilometri şi acelaşi semn între Şaua Carabalu şi Vf. Călcata (de la sud-est de localitatea Greci); punct albastru pe V. Boului (vezi traseul 3); bandă galbenă pe V. Seacă (vezi traseul 5),

Ghinaltu (442 m), văzut din V. Carabalu.

Coada şoricelui, cu flori galbene (Achillea coarctata).

Ceapa ciorii (Muscari botryoides). Prin goluri stepice.

înlocuită de subsemnatul cu triunghi albastru; triunghi roşu pe V. Curături (vezi traseul 7), semne rare, îndesite de subsemnatul. Despre istoricul marcajelor din masiv au fost publicate câteva date în revista Munţii Carpaţi, nr. 11, anul 1998, pagina 54, articolul lui Marian Anghel, Masivul dintre ape (observaţii: în loc de Călcata se va citi Cavalu; în loc de Piciorul Ghinaltu se va citi Vf. Ghinaltu).

Se pare că administraţia Parcului naţional Măcin va şterge unele marcaje, ce trec prin zone de protecţie specială.

Canalele de irigaţii semnalate în ghidul lui Mihail Albotă, care constituie obstacole în terenul din jurul masivului, sunt acum seci, invadate de vegetaţie, multe dale de beton fiind scoase.

Creasta principală, de la nord la sud

Nemarcată (deşi, foarte rar, mai putem găsi semne turistice). Durată: 2 zile, fără a fi obligatoriu de a fi străbătută toată o dată; se poate parcurge pe segmente. Orientarea este dificilă în centrul şi mai ales în sudul masivului, unde parcursul este în zig-zag, iar silvostepa constituie teren ideal pentru rătăcire. Pe timp de iarnă se recomandă numai porţiunea accesibilă din localitatea Greci.

În Luncaviţa admirăm arhitectura populară, casele cu traforuri sub streaşină (element prezent doar în localităţile din nordul masivului). Din faţa bisericii, pe o uliţă lungă, spre est, ieşim pe V. Stanca (golaşă, domoală), pe care vom urca până în şaua dintre Vârfurile Chitlăiaş (203 m, cupolă) şi Chitlău (247 m), unde atingem creasta principală şi avem belvedere. Spre sud, urcăm pe Chitlău, apoi pe Dogaru (272 m),

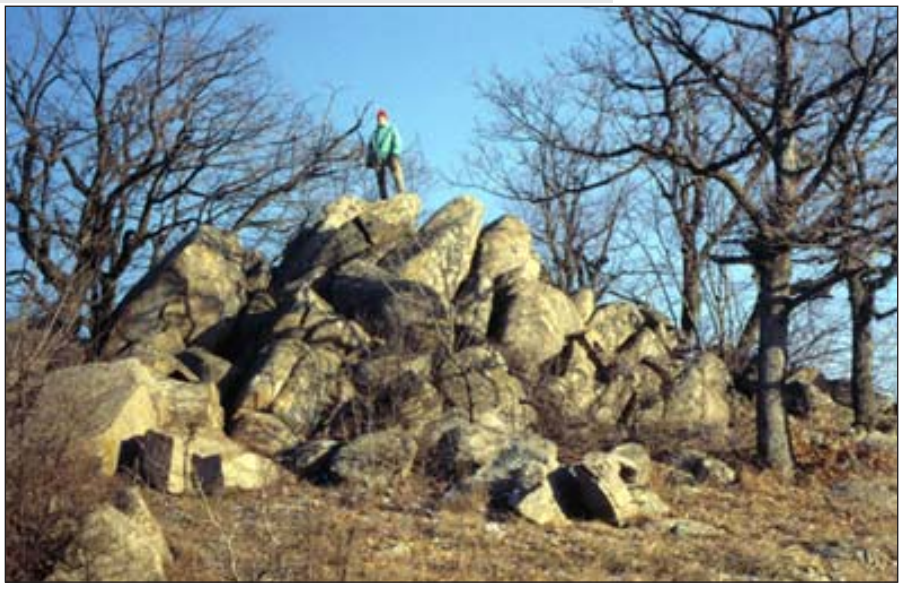

Pe creasta principală dintre Vârfurile Ţuţuiatu şi Carabalu (422 m), drum prin pădure şi bolovani granitici în diverse stadii de eroziune.

fotografii: Andrei Raftopol, Ică Giurgiu, Cristina Lazăr

unde intrăm în pădure (drumeag de care). Creasta este domoală, trecem peste Vf. Chiţu (aproape plat, 266 metri), urmează o şa, apoi urcăm iar şi la borna 258 întâlnim un drum mai circulat. În dreapta se termină traseul 1, care vine din oraşul Măcin.

Creasta principală se derulează de-a lungul acestui drum, dar spre stânga, sud. Trecem printr-un ogaş, ieşim într-o poiană cu răscruce mare de drumuri, în cinci direcţii. Aici întâlnim traseul 3.

Călcata (407 m), dinspre V. Racova.

Călcata, la stânga şi Cartalu (393 m), dinspre V. Ditcovu.

Pe Valea Fagilor, la sud de aşezarea Cetăţuia, sunt arbori seculari.

Drumul din direcţia sud-est ne suie pe Vf. Căpuşa (433 m), unde se transformă în potecă. Pe vârf, unde se termină şi traseul 4, este pădurice de silvostepă, care ne permite doar perspective parţiale. Apar bolovani granitici, printre care începem să coborâm. Reintrăm în pădure mai mare şi urmăm drumul de tractor ce a venit din stânga.

Creastă plată, o bancă sub un tei bătrân. Ocolim teşitul Vârf al lui Jalbă (382 m) şi locul se luminează: suntem în Şaua Ţuţuiatu. Drumul va ocoli Vf. Ţuţuiatu (467 m), pe la est, dar nu trebuie să-l urmăm dacă nu dorim. Vom ieşi la Izvorul Italienilor, la traseul 5, care suie şi el spre vârf. Urcuş puternic, pe lângă un gard de pari. Punem piciorul pe "acoperişul Dobrogei", savurăm perspectiva. Blocuri granitice, o bornă mare pe vârf.

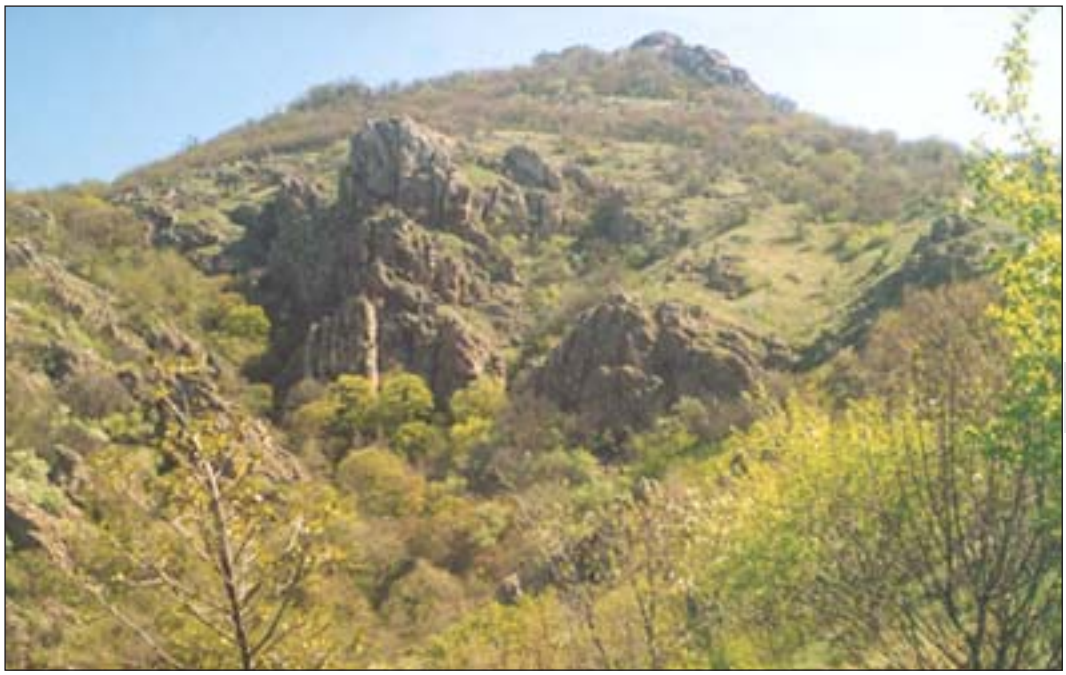

Cartalu (393 m), văzut din V. Racova.

De aici traseul 5 ne părăseşte, spre est. Noi coborâm spre sud, până în Şaua Ghinaltu. Intrăm în pădure, pe un drum de tractor şi coborâm până reîntâlnim drumul care a acolit Vf. Ţuţuiatu. La o bancă de lemn suntem în Şaua Carabalului (putem coborî, spre est, pe firul văii, ca variantă la traseul 5).

Feriguţă (Asplenium septentrionale), numai pe stâncării umede.

Printr-o pădure tânără ocolim Vf. Carabalu (422 metri, împădurit). Într-o mică poiană, drumul se bifurcă. Cel din stânga duce spre Nifon, mai la vale întâlnind traseul 7. Noi însă menţinem direcţia şi, într-o pădure mai bătrână, la dreapta, se termină traseul 6.

Pentru continuare, avem două variante: înainte (sud), prin pădure foarte tânără şi

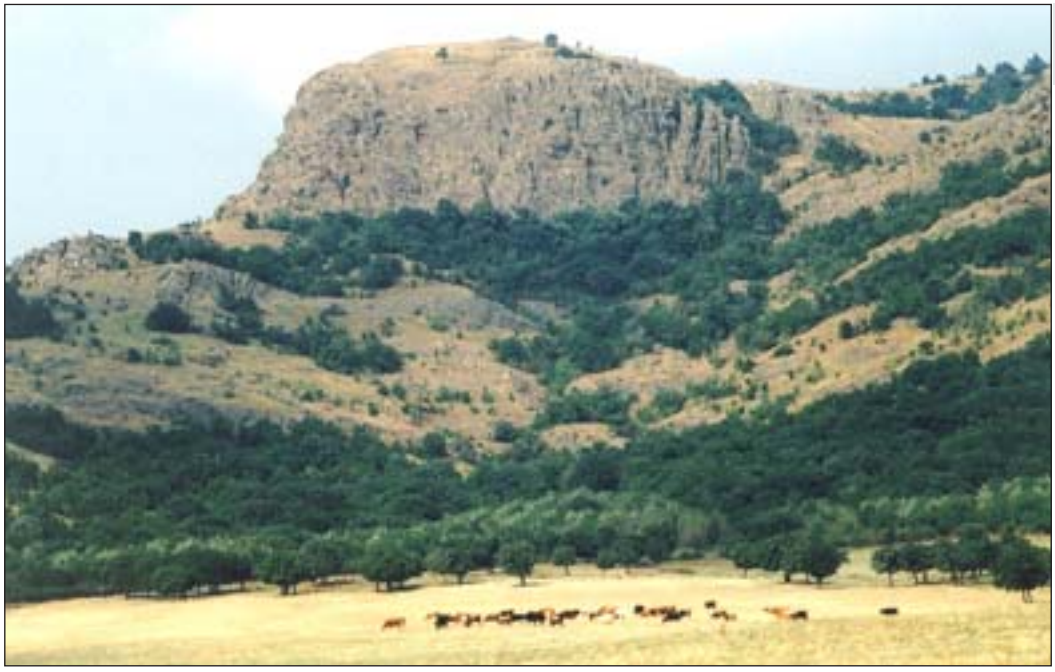

Vf. Cetatea (331 m), abruptul vestic, la est de oraşul Greci.

deasă, prin Poiana Racovei; sau, la stânga, prin pădure seculară. Cele două variante se întâlnesc cam la 1 kilometru mai spre sud.

Apoi, într-o şa abia perceptibilă, intersectăm poteca traseului 7, într-o pădure bătrână. Străbatem parcele de pădure tânără şi deasă, până ieşim la lumină în şaua înaltă dintre Vârfurile Moroianu (434 şi 428 metri). Vom urca pe unul dintre acestea (perspectivă, gol stepic pe vârfuri). Ne întoarcem apoi la drumul din şa, după abaterea care a durat puţin.

Bujorul românesc (Paeonia peregrina).

foto: Marian Anghel (Galaţi)

Înălţime 50-80 cm. Tulpină uniflră. Flori cu 7-11 petale. Înfloreşte în mai-iunie.

Traseul crestei principale se abate spre est şi vom merge mult timp numai prin păduri întunecoase. Drumul se tot răsfiră, coborâm uşor, până într-o şa largă (de unde se desprinde la dreapta o variantă de coborâre în Depresiunea Greci, pe V. Cozlucu, unde putem înnopta la cort, aflându-ne la jumătatea crestei principale).

Din şa păstrăm direcţia spre est, ignorând drumeagurile ce coboară lateral; pe dreapta întâlnim traseul 8, pe drumul mai circulat. Trecem pe lângă Vf. Teica (402 m, împădurit, ieşit din creastă, spre nord, cu numai 200 m) şi culmea devine plată. Mergem pe marginea estică a "platoului", puţin mai înaltă, trecând astfel şi de Vf. Negoiu (403 m),

Bujori. Numai în luminişuri de pădure, prin pădurici mai luminoase de stejar şi corn, pe margini de pădure cu goluri stepice. Niciodată în păduri masive şi umbroase, nici în silvostepe însorite sau în poieni deschise, expuse.

Abruptul vestic al Vf. Moroianu I (434 m).

puţin sesizabil. O ramificaţie spre stânga (est) duce la vârful fără nume, de 391 m, chiar pe traseul 8.

Păduri compacte. Creasta principală se lasă uşor spre dreapta (sud) şi dăm, în sfârşit, de o poiană, cu o bancă de lemn sub un tei bătrân, în locul La Urloaie, pe unde trece marele drum de legătură dintre localităţile Greci şi Nifon. Continuăm spre sud, tot prin pădure, urcăm pe Vf. Stâna Oancei (377 m, împădurit şi el), cel mai important nod orografic al masivului. Aici se racordează creasta uriaşă care duce, peste Vf. Priopcea (410 m), tocmai spre Dunăre; aici se termină şi traseul 9, este şi un drumeag de ocolire a vârfului, pe la vest.

Clopoţel de stâncării (Campanula rotundifolia).

Coborâm spre sud şi apar primele goluri stepice (nu alpine!) de pe creasta principală (vor fi tot mai multe în partea sudică), care ne permit frânturi de perspective. Atenţie, menţinându-ne pe linia înaltă a crestei intrăm pe o ramură sudică secundară! Trebuie "forţată" marginea stângă a poienii, mai joasă, de unde vom coborî prelung până în Şaua Oancea (din nou pădure, borna 43). Aici intersectăm varianta traseului 9, ce duce la Nifon.

Din şaua largă continuăm spre sud-est; urmează o porţiune foarte neumblată. Urcăm uşor spre Dl. lui David, cotim brusc spre nord-est, iar pe vârful domol (închis, fără perspectivă), atenţie, reluăm direcţia sud-est (sector dificil). Pădurici, goluri stepice; pe dreapta (vest) se racordează şi traseul 10.

Ajungem pe Vf. Vinului (369 m), cel mai înalt pe acest

Moroianu II (428 m), văzut din Şaua Secaru, de la sud de el.

Pietrele Mariei (102 m), martor de eroziune de tip ciot din Depresiunea Greci, la vest de Vârfurile Moroianu.

Pietrele Mariei (102 m), văzute de la sud spre nord.
foto: Ică Giurgiu

Străşnic (Asplenium trichomanes).

sector, dar şi el fără perspectivă. Aici traseul crestei aproape că se întoarce, făcând unghi ascuţit spre sud. Pădure, traseul 10 coboară spre est. Urcăm uşor şi ieşim în gol stepic, pe Vf. Cardanu (353 m, perspectivă spre Depresiunea Taiţei), de unde se desprinde o creastă puternică, golaşă (pe care putem coborî în Depresiunea Taiţa).

Pentru a ne menţine pe creasta principală trebuie să insistăm spre dreapta, sud, încă înainte de a fi urcat pe vârf, mai jos şi prin pădure. Din nou goluri, suntem poate "fentaţi" de un picior sudic, mai înalt şi golaş, creasta ducând de fapt într-o şa, unde tăiem un drum ce trece din V. Martina spre V. lui Deniş. Păstrăm direcţia sud (pădure închisă), ieşim în goluri stepice de creastă, cu perspective laterale şi către Vf. Crapcea (în faţă, sud). Din loc în loc apar microreliefuri de lame verticale friabile. Intrăm în pădure şi ajungem într-o altă şa (La Bordei), cu drum ce trece din V. Pârlita în V. Siliştei. Din nou goluri stepice, pădurice; pe stânga (est) se termină traseul 11.

Creasta se goleşte de păduri şi ocolim, pe la vest, sau urcăm pe masivul Vf. Echiştea (335 m, perspectivă). Apoi coborâm sub 300 m altitudine, tăiem marele drum dintre Cerna şi Balabancea, la cişmeaua lui Pomac şi mergem pe Muchea Lungă (loc deschis, islaz). Trecem de două vârfuri (cu perspectivă spre Depresiunea Iaila şi V. Carapelit) şi coborâm în satul Mircea Vodă, la şoseaua din-

spre Măcin către Constanţa şi Tulcea.

1. Măcin - Culmea Pricopan - creasta principală, 6 ore

Marcaj bandă albastră (vechi, numai pe Pricopanu). La sud de oraşul Măcin este marele drum al carierei. Intrăm pe V. Fântânii de Leac, pădurice de salcâmi. Urcăm pieptiş, apare marcajul. Ajungem pe Vf. Vraju (335 m), continuăm spre sud, pe un platou cu bolovani granitici sferici, până pe Vf. Vraju II. Coborâm, pe lângă o fostă carieră, spre cea mai adâncă şa a Pricopanului, admirând un sfinx şi o "mână care atenţionează". În faţă, impozantul vârf Piatra Râioasă (346 m), pe care-l vom urca pieptiş. Prin şa trece şi un drum de tractor, suit aici din V. Şerparu.

Valea Carada, la vest de Vârfurile Moroianu; cascadă temporară, de 6 metri.

Putem coborî pe V. Sulucului, pe o potecă (pădurice, izvor zidit), la drumul ce leagă localităţile Jijila şi Greci (drum de pe V. Jijila). Pe Piatra Râioasă vedem forme granitice (colţi, megaliţi). Coborâm pe un vârf mai scund, dar ascuţit (fără nume), apoi urcăm pe Sulucu Mic (316 m, abrupt impresionat spre vest). Peisajul aminteşte de creasta Munţilor Făgăraşului!

Poate obosiţi de şeile adânci, atingem şi punctul culminant, Sulucu Mare (370 m, racord cu traseul 2). Pe toate vârfurile amintite, golaşe, avem perspective nestingherite. Marcajul dispare. Coborâm abrupt spre est, către Vf. Îmbulzita (291 m); peisajul se domoleşte. Traversăm drumul de legătură dintre Jijila şi Greci şi mergem, pe marginea pădurii, pe Dl. Vârteaja (247 m). Intrăm în pădure, la o bancă de lemn, pe un drum foarte circulat. Urcăm uşor şi, printr-un ogaş foarte adânc, săpat în loess, ocolim Vf. Chiscura Chelului (313 m). Ogaşul se termină, zona se aplatizează, iar la borna 258 dăm în creasta principală, împădurită.

Între Vârfurile Cheia şi Căprăriei sunt şase izvoare, dintre care cinci sunt zidite.

2. V. Şerparu - creasta Sulucul Mare, 2 ore

Marcaj bandă roşie (vechi, realizat de un profesor din Galaţi). Din marele drum al carierei, după ce traversăm canalul de irigaţii, pe pod, mergem la dreapta (sud), spre a intra pe V. Şerparu (forma-

Valea Avionului, la sud de Vf. Moroianu II: tragedie şi bucurie.

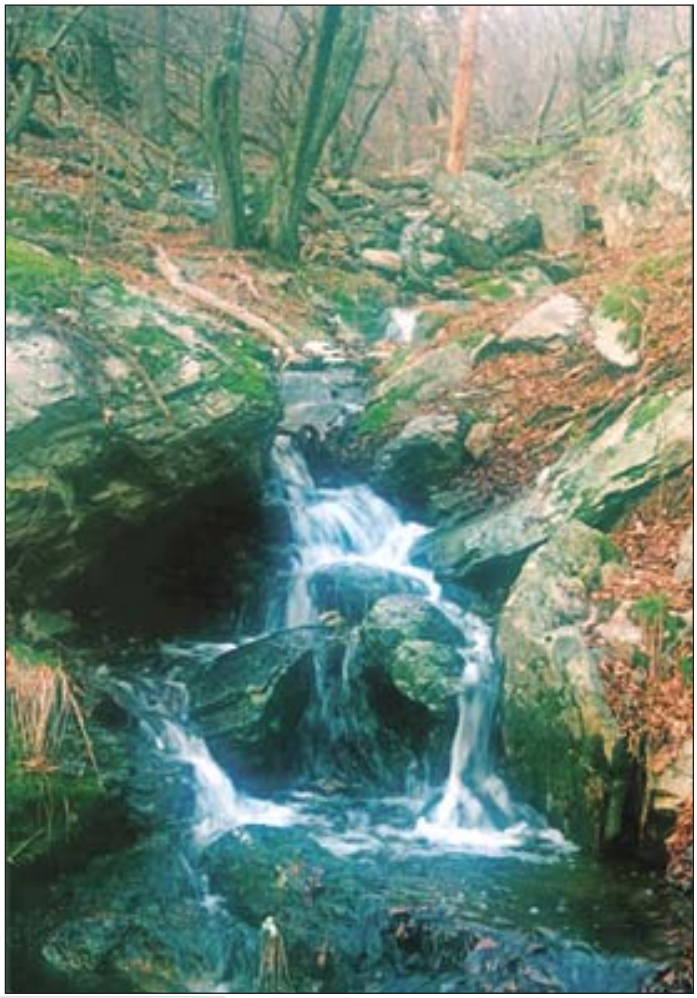

Valea Chediu, la sud de Vf. Moroianu II, în amontele ei (stânga); aspect din perioada cu apă (dreapta).

ţiuni granitice spectaculoase). Drumul de tractor coteşte brusc spre stânga (nord) şi duce în şaua dintre Vârfurile Vraju (335 m) şi Piatra Râioasă (346 m). Noi ne angajăm pe versantul vestic al Sulucului Mare, unde sunt formaţiuni granitice sferoidale. În acest decor s-a turnat filmul Drumul oaselor.

Vârfurile Pietrele Lacului, de la vest de localitatea Nifon, privite dinspre vest, din V. Radului.

Traversăm câteva văi de versant, minore, plantaţii de oţetar, vedem o formaţiune numită Cămila, trecem de două mici cariere părăsite, apoi urcăm pieptiş şi ieşim pe creasta Sulucului Mare, la Vârfurile Căprăriei (297 şi 312 m, perspectivă). Mergem pe creastă (peisaj alpin, aerian) spre nord, către cota maximă. Lângă Vf. Sulucu Mare (370 m), o cruce metalică străjuieşte zările. Spre creasta principală putem continua pe traseul 1. Semne bandă roşie, rare, se mai găsesc pe creasta de la sud de Vârfurile Căprăriei (Copcealău - Slatina - Dl. Grecilor).

3. Depresiunea Luncaviţa - creasta principală - V. Socilor, 3-4 ore

Marcaj punct albastru (vechi, destul de bine aplicat până în creasta principală). Între localităţile Luncaviţa şi

Vârful Sivrica (261 m), din nordul Culmii Priopcea, aflată la nord de localitatea Cerna.

Cetăţuia, de la situl arheologic (la 5,2 km în amonte de localitatea Luncavița, din V. Luncavița) intrăm în pădure prin colțul cel mai apropiat. Marcajul ne conduce pe la marginea pădurii, traversează V. Osmanu și intră pe V. Boului. Dăm de izvorul Fântâniţa lui Graur.

Valea se îngustează, apar stâncării și un mic sector de repezișuri, care primăvara au apă. Spre amonte valea se mai domolește, pădurea este umbroasă. Poteca suie abrupt pe versant, spre Vf. Cetatea (311 m), pe unde s-au dat lupte în 1916. În continuare, drum de car pe creasta aproape plată. Pădure închisă, până la poiana cu mare răscruce, unde atingem creasta principală.

Marcajul se termină, dar vom continua pe drumul ce coboară spre sud-vest, tăind V. Socilor pe curbă de nivel (pădure), apoi lăsându-se pe Piciorul Căpușii, până în Depresiunea Greci (partea nordică), unde iese din pădure. Am efectuat astfel o traversare a masivului, lejeră și plăcută.

Bărbișoară (Alyssum saxatile).

Trandafir de câmp (Rosa gallica); prin goluri stepice.

4. Depresiunea Luncaviţa - Vf. Pietrosu - Vf. Căpuşa, 3-4 ore

Nemarcat. Același loc de pornire ca la traseul 3, din V. Luncavița. Din colțul pădurii urcăm pe drumeag, pe piciorul nordic al Pietrosului, la început domol, apoi mai accentuat. Drumeagul devine potecă, pădurea se transformă în silvostepă și ajungem pe Vf. Pietrosu I (315 m). Perspectivă asupra bazinului V. Seacă, complet împădurită.

Coborâm abrupt spre vest

De pe şoseaua Greci - Cerna, din dreptul carierei, ascensiune de la nord la sud (de la stânga la dreapta) pe Vf. Priopcea (410 m).

fotografii: Cristina Lazăr (Bucureşti)

şi, din şa, mergem pe un drum de car. Continuăm pe creasta plată; pădure mare, o poiană cu un tei foarte bătrân. Într-un luminiş dăm de o hrănitoare şi, din stânga, vine un drum mai circulat (care suie din Valea Seacă). Ocolim domolul Vf. Tabulgar (286 m) şi drumul circulat se ramifică pentru a evita Vf. Căpuşa (433 m). Noi continuăm pe linia crestei, pe un drumeag mai şters, spre a ajunge pe vârf. Urcăm ceva mai tare, printr-o pădure zveltă, ieşim în silvostepă, chiar pe Vf. Căpuşa, pe unde trece traseul crestei principale.

5. Greci - Vf. Ţuţuiatu - Cetăţuia, 4 ore

Marcaj triunghi albastru, nou, stâlpi cu săgeată la capete, executat de subsemnatul. La Greci, în centrul localităţii, stâlp cu săgeată. Semnele ne conduc prin aşezare. Remarcăm abundenţa granitului, la garduri, fântâni, case. Localnicii folosesc cuvântul dereá, în loc de vale, moştenire din limba turcă. Trecem pe lângă halele abandonate, unde se ciopleau pavele; împrejur, piatră sfărâmată. Apoi urcăm lejer, prin marele amfiteatru al Văii Morsu (islaz), până traversăm drumul de tractor al fostei cariere din Ghinaltu.

Apar bolovani granitici, pădure rară de stejar. Urcăm susţinut şi trecem pe lângă nişte ravene în loess, adânci. Poteca continuă de-a coasta, până în Şaua Ţuţuiatu, la Izvorul italienilor (locul Iese Sufletul), unde este şi creasta principală (loc de cort, bănci de lemn). Alături, în iarbă, sfere de granit. Pe lângă gardul de pari, prindem a sui

Platou pe Vf. Priopcea, cu straturi verticale, floră şi faună deosebite. În stânga, Dunărea, curgând de la sud spre nord, adică de la Turcoaia spre oraşul Măcin (de la stânga spre dreapta pozei).

foto: Cristina Lazăr

Stânjenel balcanic (Iris sintenisii); prin goluri stepice.

Vf. Coasta Priopcei (325 m), văzut de pe Vf. Chervant (204 m), dinspre sud.

În ultimul plan, Iacobdeal, munte insular. În planul mediu, Dealurile Bujoarele (223 şi 191 m), de tip cupolă, la vest de localitatea Cerna.

pieptiş, spre cel mai mare vârf al masivului. De pe el (467 m), se vede în Ucraina.

De pe vârf coborâm brusc, spre est, intrând în pădure. Blocuri granitice printre copaci. Tăiem drumul de ocolire al Ţuţuiatului şi ne lăsăm, pe picior de munte, până în V. Piscului Înalt, la drum forestier. Această vale duce în V. Seacă (la confluenţa Văilor Abagiu şi Seacă, în mijlocul pădurii, mic loc de popas, cu mese şi scaune din buturugi, în stil rustic; izvor), care la rândul ei ne conduce spre V. Fagilor (la barieră). Suntem la 10 km în amonte de localitatea Luncaviţa, acolo unde un indicator ne arată 2½ ore până pe Vf. Ţuţuiatu.

Spre nord, pe drumul nemodernizat, dar accesibil şi autoturismelor Dacia, ajungem la Cetăţuia, microaşezare cu viitor turistic promiţător. Aici se află alt stâlp cu săgeată. Din Cetăţuia putem efectua un traseu de 4 ore, prin pădure, până la mănăstirea Cocoş, traversând creasta principală a Niculiţelului. Pe Valea Glonţului, după o oră de mers pe drumul forestier, este loc de popas, cu mese şi bănci, izvor şi vatră de foc.

6. Greci - Vf. Călcata - creasta principală, 2 ore

Nemarcat. În localitatea Greci, o uliţă principală ne duce spre sudul depresiunii. La ultimele gospodării ne apropiem de V. Carabalu, unde este o poartă cu panou. Intrăm într-o pădurice de pini şi urcăm spre dreapta, pe un

Milițeaua dobrogeană (Silene compacta), una dintre cele mai reprezentative flori de stâncărie din Dobrogea. În zona Chervant, la nord de localitatea Cerna; în fundal, Muntele Iacobdeal.

Piatra Roşie, munte insular (grup de patru cupole), la vest de localitatea Cerna, văzut dinspre sud-est.

mic afluent, prin desişuri de cărpiniţă (arbore cu lemn tare, submediteraneean).

Poteca ne scoate la lumină (gol stepic) pe versantul vestic al Vf. Călcata (407 m), pe lângă micul Vârf Cireşu. De aici urcăm de-a coasta, pe un vechi drumeag de carieră, acum invadat de vegetaţie. Facem încă o serpentină şi ieşim la micile cariere vechi de sub Vf. Călcata, de unde avem belvedere. Poteca ne suie la un izvor zidit (Fântâna lui Moş Matei).

Intrăm în pădure mai mare, unde este o bifurcaţie. Spre dreapta este Vf. Călcata, urmând mica sa culme de legătură. Printre stejari, ieşim la gol stepic şi suim pe proeminentul vârf stâncos. Perspectivă, microrelief granitic. Ne întoarcem la bifurcaţie şi, prin pădure mare de tei, trecând de Vf. Tăpşanu (411 m, închis, fără perspectivă) ajungem la creasta principală (drum de tractor).

Vf. Roman (293 m), la nord de localitatea Cerna.

7. Greci - Dl. Drumului - V. Curături, 4-5 ore

Marcaj triunghi roşu, nou, aplicat de subsemnatul. Din sudul localităţii Greci mergem prin islaz, cam 1 km. Vedem terasamentele vechilor linii ferate înguste, pe care se aducea granitul din munte. Urmăm gardul de pari de la poale şi intrăm pe V. Racova, pe drumeag de car, printre pomişori. Drumeagul urcă pe muchea stâncoasă golaşă, numită Dealul Drumului. Perspectivă, peisaj alpin (vezi şi revista Munţii Carpaţi, nr. 28, pagina 64, trasee de căţărare în V. Racova).

Pe o potecă, prin silvostepă, ocolim Vf. Cartalu (393 m), granitic, pe versantul sudic. Admirăm, peste V. Ditcovu, abruptul nordic al Vf. Cetatea (331 m) şi cupola masivă a Moroianului I (434 m), vârfuri care sunt din alt tip de rocă. Traversăm un mic afluent, intrăm în pădure bătrână, terenul se aplatizează; trecem drumul de tractor al crestei principale.

Coborâm spre est, pe V. Piatra Roşie (potecă, pădure

Valea Curia, la sud de Vf. Roman; microrelief granitic.

Prin golurile stepice, în luna iunie.

masivă), până în V. Curături, la marele drum forestier. Acesta ne va conduce, prin păduri dese şi mici poieni, la drumul judeţean, la 2 km de localitatea Nifon. Pe V. Curături pătrund culturile agricole, ca un culoar, printre păduri. La confluenţa cu V. Mitrofan, într-o poiană, este un canton ruinat.

8. Greci - V. Cozlucu - Vf. Negoiu - Nifon, 6 ore

Din Greci, pe drumul prin depresiune, defilăm 5 km pe la poalele abrupturilor. Admirăm, pe rând, Vârfurile Ghinaltu, Călcata, Cartalu, Cetatea (în zonă se află cei mai mulţi patrusutari dobrogeni).

Peisaj de silvostepă; ocupă suprafeţe întinse în masiv.

Ajungem la o fântână, într-o pădurice. În apropiere sunt stâne, atenţie la câini (În masiv nu există stâne decât la poale; unele dintre ele funcţionează tot timpul anului). Vedem abruptul vestic al Moroianului I (V. Crucele), cel mai mare din Dobrogea. De departe este impunător, dar de aproape am fi dezamăgiţi: o rocă foarte friabilă, ce se desprinde în plăci tăioase, plus desişuri ţepoase, de netrecut.

Mai la sud vedem V. Avionului. În timpul celui de al doilea război mondial, aici a căzut un avion ce ducea veselă pe front. Mulţime de linguri, furculiţe, farfurii sparte şi oale s-au împrăştiat, spre bucuria sătenilor.

În mijlocul depresiunii vedem Pietrele Mariei, martori de eroziune de tip ciot. Ocolim Vf. Cozlucu (286 m) şi mica lui movilă satelit (142 metri), după care mergem spre est, prin golful depre-

Brânduşa albă (Crocus chrysanthus). Frecventă numai în silvostepe, după topirea zăpezii, niciodată în poieni mari, deschise, niciodată în pădure.

Brânduşa aurie (Crocus moesiacus). În silvostepe, alături de brânduşa albă, dar mult mai rară.

Brânduşa galbenă atrage privirea prin galbenul de şofran al florii (e numită şi şofran), ca o pâlnie abia ridicată din frunzar. Iese repede, o dată cu cele câteva frunze lungi, subţiri, cu o dungă albă în mijlocul lor, pentru că trunchiul e tot un bulb solid, cărnos, plin din anul trecut cu materii hrănitoare. Floarea e lungă, subţire jos, lărgindu-se la vârf în şase foi galbene-aurii. Staminele sunt mai scurte decât stigmatele, trei la număr, purpurii şi având forma unor cornete încreţite pe margine. Pentru ca să se desfăşoare repede floarea, mâncarea din bulb se isprăveşte; altul apare, asemenea cătelului de usturoi, în care prin activitatea frunzelor se adună rezervă pentru anul viitor. Roata vieţii se învârteşte într-una.

Ghiocelul grecesc (Galanthus grecus), prezent numai în Dobrogea. Mai mare decât ghiocelul obişnuit (Galanthus nivalis); numai în păduri mari şi silvostepe, niciodată în poieni deschise.

sionar Cozlucu, în care a existat cândva un sat turcesc; în faţă vedem Vf. Ioaneşu (302 m). La stânga este V. Chediu, cu un sector de chei, relativ scurt, dar adânc; primăvara se formează mici cascade, dar vara locurile sunt seci, invadate de vegetaţie. În aval este o poiană cu foişor de vânătoare.

Trecem pe lângă un stejar falnic, izolat şi intrăm pe V. Cozlucu, în pădure. La o poiană cu căsuţă părăsită (izvor zidit), lăsăm drumul din vale şi urcăm la dreapta, pe un ogaş săpat de care, până în Şaua Secarului. Mergem pe creasta de legătură (silvo-

Silvostepă, toamna; zona Greci, Moroianu II, Valea Avionului.

Spinare de balenă, martor de eroziune, în Depresiunea Cernei.

9. Cerna - Vf. Achizel - Vf. Stâna Oancei, 5 ore (6 ore până la Nifon)

Nemarcat. Din centrul localităţii Cerna, de la pod, uliţă principală spre est. Trecem pe lângă biserică şi casa memorială a poetului Panait Cerna. În comună admirăm arhitectura populară, cu influenţe balcanice şi anatoliene. Casele au acoperişuri de olane, în pante mici.

Vârfurile Crapcea, de la vest de localitatea Balabancea.

Traversăm Pârâul Cerna, prin vad şi ieşim în depresiunea omonimă. Înaintăm spre nord-est, pe câmp, până la piciorul Vf. Arsu (268 m), pe care vom urca (la primul colţ de pădure). Perspectivă. Apoi, pe lunga creastă (golaşă, dar mai jos cu pădure), spre impozantul Vf. Achizel (313 metri), care domină zona. Perspectivă.

Coborâm uşor spre nord şi, într-o poiană cu peri sălbateci, intrăm în pădure, spre est. Apar mici poieni, drumuri laterale. Suim pe Vf. Marginea (281 m, complet închis), unde traseul coteşte spre dreapta (sud-est). Continuăm prin pădure. Din dreapta ne ajunge un drum mai circulat (care a suit pe V. Bordei Bratu), pe care-l urmăm până la o poiană unde este un foişor de vânătoare, cam stricat.

Varianta 1. Urmăm tot drumul mai circulat, care taie pe curbă de nivel V. Lui Moş Enache (pădure), creasta domoală ce coboară din Vf. Stâna Oancei (silvostepă, răscruce), respectiv obârşiile V. Ţigăncii. La borna 43 suntem în Şaua Oancea (împădurită, domoală), la creasta principală. De aici coborâm pe V. Şarap-Deré, o serpentină strânsă, apoi pe lângă firul văii întunecoase,

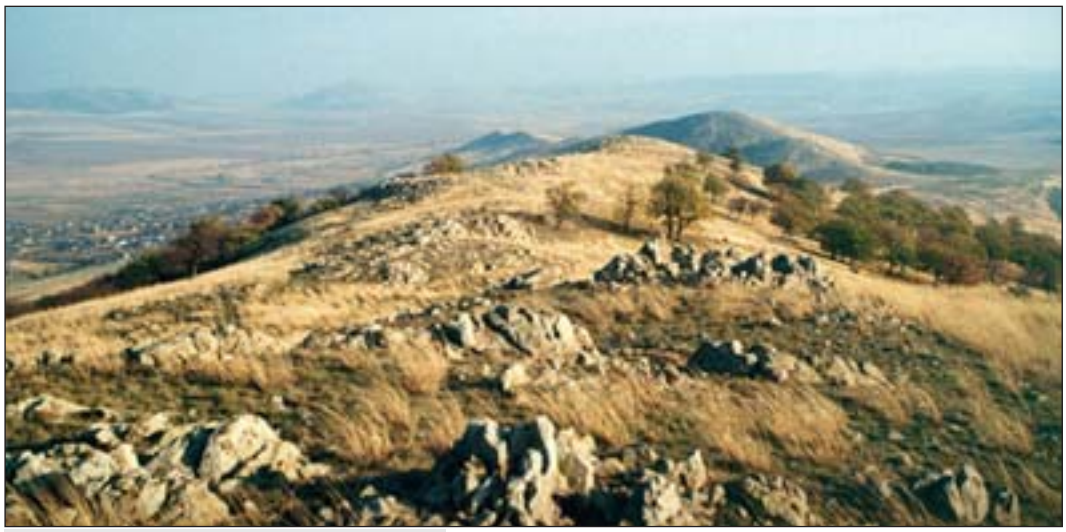

Creasta sudică a Crapcei, vedere spre Depresiunea Taiţa.

stepă) şi urcăm prin pădure până pe "platou", în locul La Pârlitură. Aici sunt două poieni cu foişoare de vânătoare. La stânga (nord-est) drumul dă în creasta principală (teren plat, pădure).

Însă noi insistăm pe direcţia est, pe un drumeag neumblat, ce duce la Vf. Negoiu (403 metri; aproape plat, împădurit, fără perspectivă). De aici trecem peste vârful de 391 m (vezi traseul crestei principale), apoi pe Vf. Piatra Mare (381 m), ambele complet împădurite şi ne lăsăm pe picior de munte, până ieşim din pădure, la Nifon.

Dediţel vânăt (Pulsatilla patens); prin goluri stepice, rar.

Poiană cu lumânărică. Verbascum densiflorum are frunze ca de pâslă, este înaltă, are tija cu flori ramificată; în unele locuri poate atinge 2 metri înălţime. Verbascum pholmoides are frunze mai aspre şi tija cu flori neramificată.

până ieşim în Depresiunea Taiţa, la 2 kilometri sud de Nifon.

Varianta 2. De la poiana cu foişorul stricat mergem spre stânga (nord), pe un drumeag. Creastă domoală, pădure, mici poieni, ajungem pe Vf. Poiana Mare, foarte plat: o poiană largă, cu bornă în mijloc, de la care, atenţie, pornim la dreapta (est). Reintrăm în pădure, tăiem un drum mai circulat, apoi, într-o poiană mai mică, trecem şi drumul ce ocoleşte pe la vest Vf. Stâna Oancei (377 m); dar noi urcăm tot mai accentuat, până pe vârful împădurit, unde este traseul crestei principale.

10. Cerna - V. Martina - Vf. Vergu - Vf. Vinului - Hamcearca, 5 ore

Nemarcat. Vezi traseul 9 până la piciorul Vf. Arsu. Continuăm pe marginea pădurii, până la o bancă. De aici traversăm câmpurile spre est, ocolim Dealul Băşica pe la sud şi intrăm în pădure, pe V. Martina. După un timp, versantul din stânga se luminează, apare silvostepa.

Urcăm pieptiş pe aceste poieni şi ajungem pe Vf. Vergu (286 metri, perspectivă, gol stepic). Urmăm linia

Sunt plante care se apără prin spini; sunt altele al căror trup e acoperit cu peri ca o pâslă; folosesc fie împotriva poftei ierbivorelor, fie ca să apere de uscăciune.

Aşa e binecunoscuta lumânărică (Verbascum thapsus). Stă mândră, înaltă uneori şi cât omul, în mijlocul cîmpului ars sau pe marginea drumurilor şi nu-i pasă nici de vite, nici de secetă. Înfloreşte din vară şi până-n toamnă. Când e în toi, pare o enormă flacără galbenă. Are anumite însuşiri, pe care uşor i le prinzi. Nu-i pasă de secetă, pentru că ia precauţii să strângă apa de ploaie la rădăcinile ei prin mijloace asemenea celor întrebuinţate şi de om uneori. Frunzele, late şi adâncite puţin, sunt ca nişte jgheaburi. Frunza e înclinată în două părţi. Cea mai lată trage apa spre trunchi, în lungul căruia se prelinge la rădăcini. Vârful ei e răsfrînt în afară şi în jos. Planta, având forma unei piramide, de pe frunzele de sus ploaia picură pe cele de jos pentru ca să se strângă tot în jurul plantei.

Dar mai are şi pază împotriva prea lesnei evaporări. Frunzele sunt late, vânturile mereu le bat, aerul este uscat, condiţii minunate pentru evaporare repede. Toată truda plantei de a aduna apa la rădăcină ar fi astfel zădărnicită. Într-o parte toarnă cu găleata, în alta ar pierde ce a adunat.

De aceea e îmbrăcată într-un soi de pâslă. Dacă te uiţi cu o lupă mai bunicică pe faţa frunzei, vezi o pădure întreagă de peri ramificaţi, încâlciţi. Pâsla aceasta, ca şi părul de pe capul omului, opreşte aerul să se reînnoiască prea lesne la faţa frunzei şi cu aceasta împiedică evaporarea. Dar planta face economie şi în mijloacele ei de apărare, căci prea grea e munca de a-şi agonisi hrana şi nu-i dă mâna să facă lux. Pâsla e arma de apărare şi împotriva vitelor. Un viţel mai neîncercat, dacă-i trece prin minte să-şi astâmpere foamea gustând din frunzele lumânăricăi, nu mai pune a doua oară gura pe ea să ştie că moare de foame. Perişorii ascuţiţi ca şi scama de sticlă i se prind de cerul gurii, de gingii ori limbă, îi aduc atâta mâncărime ori usturime, că fuge zănatic, neştiind cum să se astâmpere. Planta creşte netulburată, înaltă şi mândră. Totuşi are duşmani mărunţi dintre insecte, care-i atacă frunza, iar unele albine folosesc pâsla pentru ca să-şi tapiseze locuinţele lor. Dacă scapă de gura vitelor, omul o foloseşte. Florile sunt bune pentru durere de piept, zice poporul. Când se face ceai din ele, trebuie strecurat printr-o pânză deasă, căci şi petalele pe dosul lor au pâslă, iar firele pot rămâne înfipte în mucoasa gurii. În America, flori şi frunze sunt fumate de cei astmatici. Până şi pâsla de peri e folosită în Spania şi Italia. Serveşte să se aţâţe focul.

Sunt numeroase soiurile de Verbascum şi la noi. Cele mai multe sunt plante de stepă; cresc prin locurile uscate, înviorând şi în toiul verii prin florile lor numeroase, înşirate înspre vârful trunchiului.

Călugăriţa (Mantis religiosa), insectă camuflată în iarbă.

Până la 75 mm lungime. După împerechere, femela mănâncă masculul. Ea depune ouăle într-o capsulă fixată în jurul unei crenguţe. Larvele ies din ouă primăvara. Stă nemişcată pe plante şi pândeşte hrana răsucind doar capul. Se mişcă încet. Apucă brusc prada cu picioarele anterioare.

E reprezentanta în părţile noastre a unui neam de insecte mai numeros în ţările calde, vestite prin originalitatea formelor şi obiceiurilor. Fie pentru a se apăra împotriva duşmanilor, fie pentru a înşela la rândul lor pe victime, reprezintă formele cele mai perfecţionate de mimetism.

Are corp lungăreţ, cu picioare zvelte, dar zdravene, cu pieptul îngust şi lung de pare gât, cu cap mare, cu doi ochi holbaţi. Când pândeşte, se sprijină pe ultimele două perechi de picioare, lungi şi subţiri, crăcănate. Trupul ia astfel o poziţie oblică, cu pieptul şi capul ridicat, iar picioarele de dinainte mai zdravene stau încrucişate. De cum s-au apropiat de călugăriţă, ca fulgerul îşi întinde laba şi apucă insecta din zbor, între braţ şi antebraţ; aceste două părţi ale picioarelor de dinainte au peri ascuţiţi pe margine ca nişte dinţi de sârmă şi se pot închide ca o lamă de cuţit în prăselele ei. Repede duce prada la gura, o mănâncă lacom, îşi curăţă braţele de resturile aninate de vreun spin al braţului şi iarăşi se pune la pândă. Se citează cazuri când o călugăriţă a prins în gheare şi o şopârliţă, mâncând-o. Neamurile ei mai mari din zonele tropicale se încumetă să prindă şi o pasăre din zbor.

Silvostepă cu peri sălbateci (Pyrus pyraster).

Înălţime până la 20 metri. Tulpină puternic ramificată, cu ramuri spinoase. Frunze ovate, la vârf ascuţite, cu marginea fin dinţată. Înflorire aprilie-mai.

Silvostepă cu cărpiniţă (Carpinus orientalis).

În regiunile oltenești, dobrogene, dar şi în judeţul Buzău, amestecat cu cerul, trăieşte cărpiniţa, destul de răspîndită. Obişnuit este mai măruntă la trup decât carpenul, cu frunze mai mici, mai dese, mai lunguiețe şi înguste. Când e cu fructe, se deosebeşte mai lesne, căci, înşirate ca un strugure simplu, abia se pot deosebi de frunze, doar că aripioarele fructului sunt ceva mai gălbui.

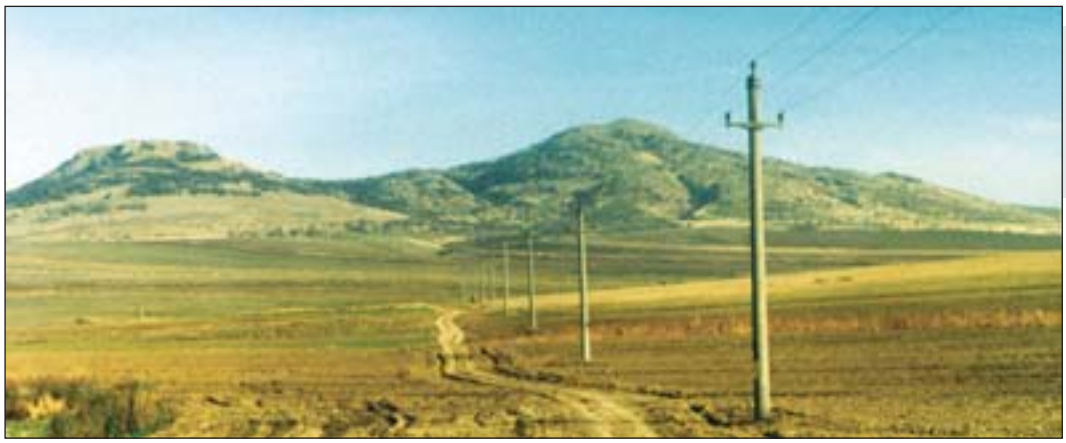

Consulul Mic (275 m, stânga) şi Consulul Mare (333 m, dreapta), vârfuri de munte insular, văzute dinspre vest, din arealul satului Cloşca.

Consulul Mare (333 m).

Consulul Mare (333 m), văzut de pe Consulul Mic.

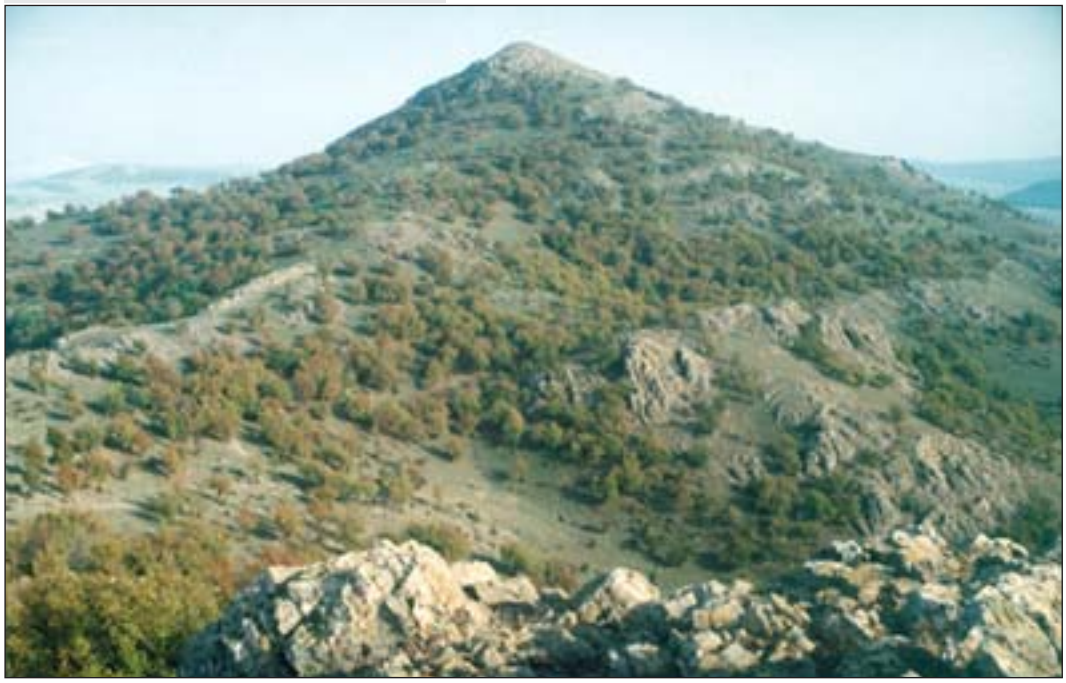

crestei de legătură (silvostepă); intrăm în pădure mare, pe un drum circulat, spre dreapta. Tăiem, pe curbă de nivel, obârşiile V. Izvoare. Apoi, pe un drum spre stânga, ieşim în creasta principală, între Vârfurile lui David şi Vinului, care nu au perspectivă (însă coborând puţin din Vf. Vinului, pe versantul estic, sunt ochiuri de silvostepă ce lasă loc vederii). Coborâm din creasta principală pe un drumeag, pe V. Ilia (pădure umbroasă) şi ajungem la Hamcearca.

Din Hamcearca putem efectua un circuit de 3-4 ore, pe Culmea Coşlugea, de la est de localitate. La poale este pădure de stejar, pe culme silvostepă. Perspectivă cu Depresiunea Taiţei şi Munţii Măcinului, iar spre nord-est vedem Vf. Boclugea I, 411 m, cel mai înalt din Culmile Niculiţelului (nespectaculos, împădurit). În zona somitală, microrelief granitic şi floră de stâncării. Spre sud, culmea devine golaşă. Coborâm în satul Floreşti, de unde sunt 5 kilometri de drum prăfuit până în localitatea Horia, la şoseaua naţională.

11. Balabancea - Vf. Crapcea - Vf. Echiştea - Cerna, 4 ore

Nemarcat. Din Balabancea, pe lângă biserică, urcăm pe drumul Cernei până în şaua largă de la vest de sat. Apoi suim creasta golaşă şi stâncoasă până în Vârful secundar Crapcea. Perspectivă.

Din şa, urcăm şi pe impunătorul vârf (pădurice, fără perspectivă). Străbatem creasta de legătură (stâncoasă, gol stepic) şi atingem creasta principală, puţin mai la nord de Vf. Echiştea (din acesta se

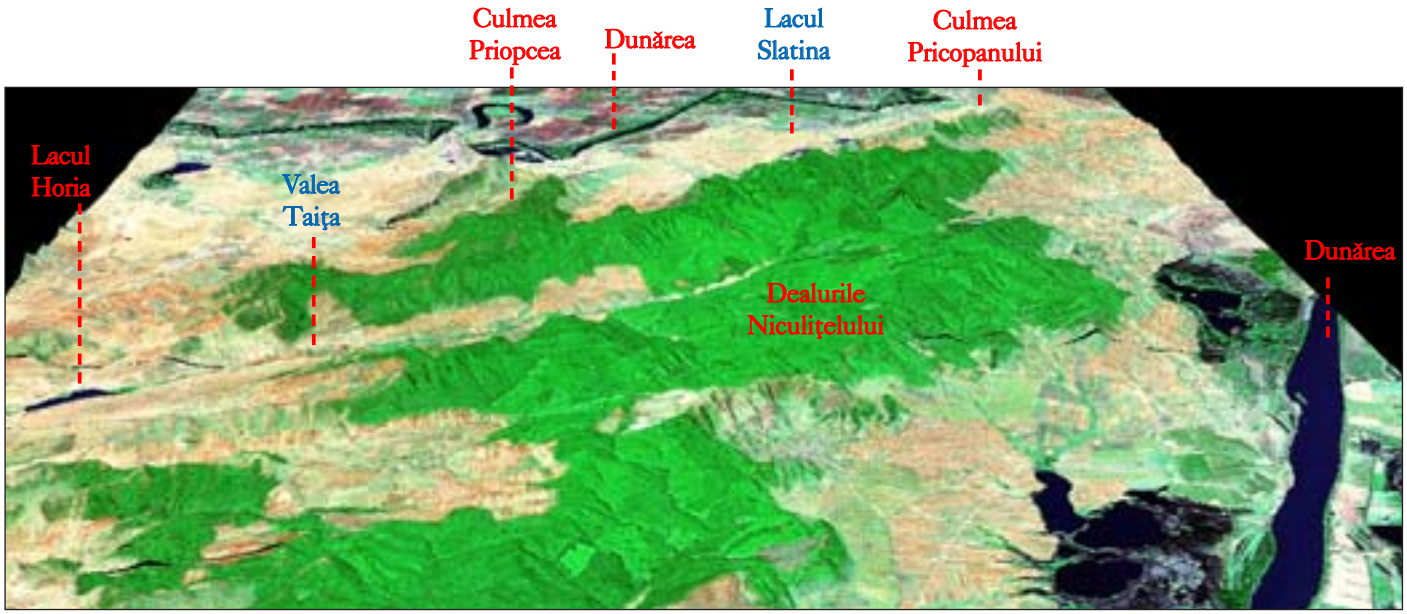

Munţii Măcin, vedere dinspre est. vizualizări 3d (mozaic LANDSAT ETM+2000; MNT-SRTM90): **Cristian Flueraru (Bucureşti)**

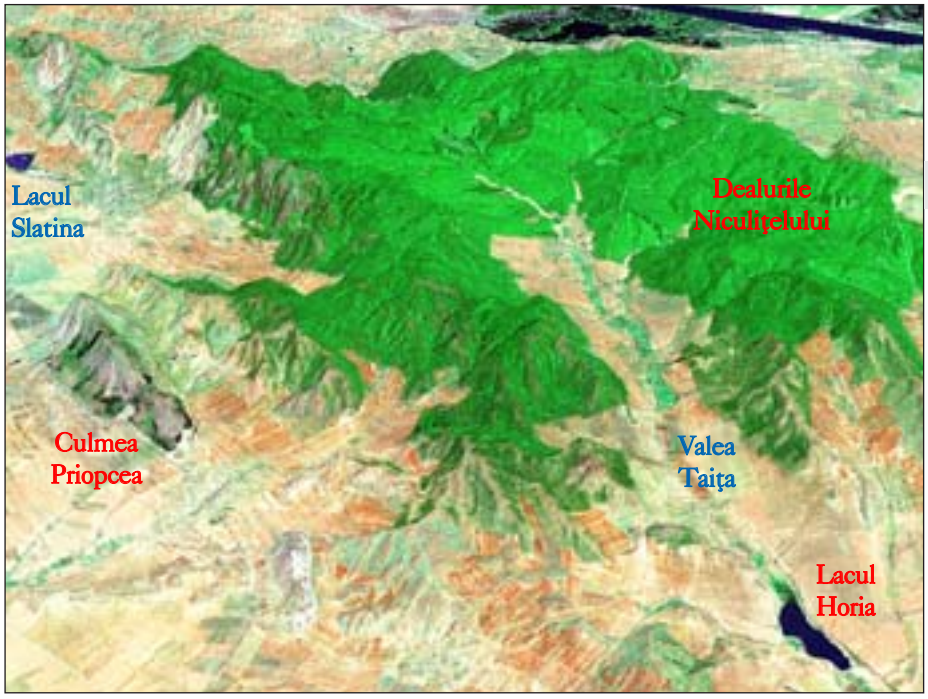

Munţii Măcin, vedere dinspre sud.

desprinde, spre sud, o creastă secundară, cu microrelief de plăci verticale). Putem coborî spre localitatea Cerna pe V. Pârlita (pădure) sau putem continua traseul pe creasta (ramificaţia) golaşă Cailău - Dl. Cernei (perspective; pe Vf. Cailău, microrelief granitic, cu bolovani sferici).

12. Vf. Chervant - Vf. Priopcea - Vf. Sivrica, 2-3 ore

La 1,5 kilometri nord de localitatea Cerna, de pe şoseaua spre localitatea Măcin urcăm pe creasta ascuţită şi stâncoasă, paralelă cu calea de rulare. Pe Vf. Chervant (204 m), perspectivă. În faţă, nord, ne aşteaptă impozanta creastă a Priopcei. Prin şa, într-o pădurice de pini, tăiem drumul care dă în V. Puturoasa (plină cu vii), suim puternic spre creasta înaltă. Peisaj alpin.

Vf. Priopcea (410 m), care domină locurile, se pretează decolării cu parapanta. Pe platourile lui, vegetaţie şi faună deosebite. Broaştele ţestoase pot fi şi ele întâlnite pe aici. Capete de strat verticale. De pe vârf ne lăsăm spre şosea (pe versanţii vestic sau nordic) sau putem continua spre Dl. Boldea şi peste Culmea Sivrica, mică, dar cu o creastă pietroasă pitorească. Atenţie, pe Chervant şi în viile din V. Puturoasa sunt văzute frecvent vipere.

Poiană cu colilie (Stipa capillata).

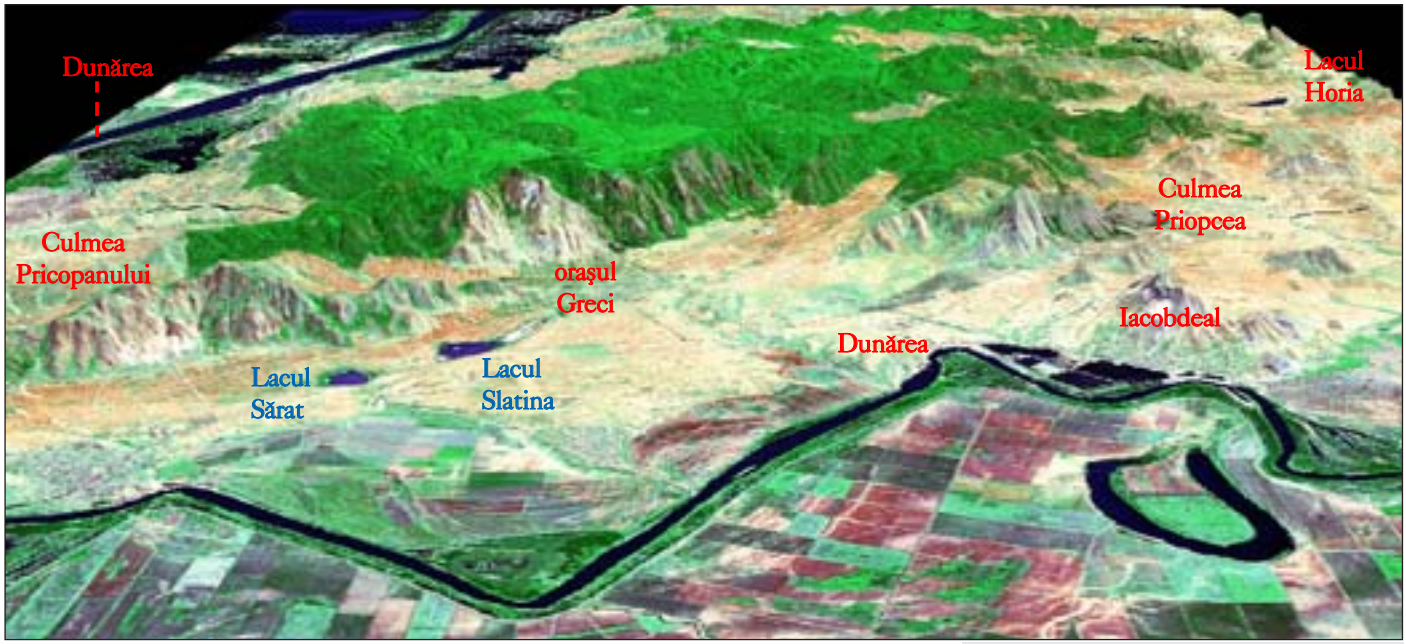

Munţii Măcin, vedere dinspre vest.

13. Muntele Consul, traversare, 2-3 ore

Nemarcat. Între comunele Horia şi Izvoarele (comunitate greacă importantă; arhitectură populară), la sud de ele, tronează cel mai frumos munte insular al Dobrogei. Când este zăpadă, seamănă cu celebrul Ararat, muntele biblic; unii localnici cred încă cu tărie că aici se află ascunse "belciugele lui Noe". Prin poziţia izolată şi formele îndrăzneţe, domină regiunea şi este vizibil de la distanţe mari. Râul Taiţa îl ocoleşte chiar pe la poale, sub impresionantul versant nord-estic. Pe Muntele Consul există interesante microreliefuri în porfir (rocă metamorfică).

Din şoseaua Horia - Izvoarele, înainte de ajunge la şoseaua Babadag - Izvoarele, traversăm Taiţa, pe un podeţ, lângă o târlă. Urcăm la început pe Coasta Păşunii, delușor de 129 m altitudine. Spre Consulul Mic (275 m) ne aşteaptă un urcuş susţinut. Ajunşi pe acesta avem perspectivă, admirăm în special uriaşa piramidă a vârfului principal. Străbatem creasta de legătură (lungă de aproape 1 km) printr-o pădure de cărpiniţe. Peisaj alpin, zone de stâncărie. De la cota maximă (333 m), perspectivă excepţională, pe zeci de kilometri: tot bazinul Taiţei, din Munţii Măcin până la Lacul Razelm; culmile Dealurilor Niculiţelului, din versantul stâng al Taiţei; culmile Podişului Babadag (Atmagea), de la sud de Consul. Spre est, departe, un alt munte insular, Deniz-Tepé (270 m), dar care are formă teşită. La poale, vedem câţiva martori de eroziune.

Coborâm pe muchia prelungă dinspre sud-est, golaşă, până în satul Iulia, unde trecem din nou Taiţa şi ieşim în şoseaua care vine de la Babadag.

În Catalogul peşterilor din România (editat în 1982 de Institutul de Speologie "Emil Racoviţă" Bucureşti, Federaţia Română de Turism Alpinism şi Comisia Centrală de Speologie Sportivă), la pagina 286, codul 5010, bazinul V. Taiţa, versant drept, sunt menţionate în Muntele Consul: Peştera de la Stâncă, lungă de 60 m şi Peştera de la Moară, 19 m dezvoltare.

În afară de traseele mai sus descrise, putem sui pe crestele şi munţii miniaturali izolaţi (mulţi sub 100 m înălţime); vom afla puncte de perspectivă, floră şi structuri geologice interesante, satisfacţii pentru cei dispuşi să descopere ineditul dobrogean.

Câteva completări asupra textului au fost aduse de Ică Giurgiu.

Munţii Măcin, vedere dinspre nord.

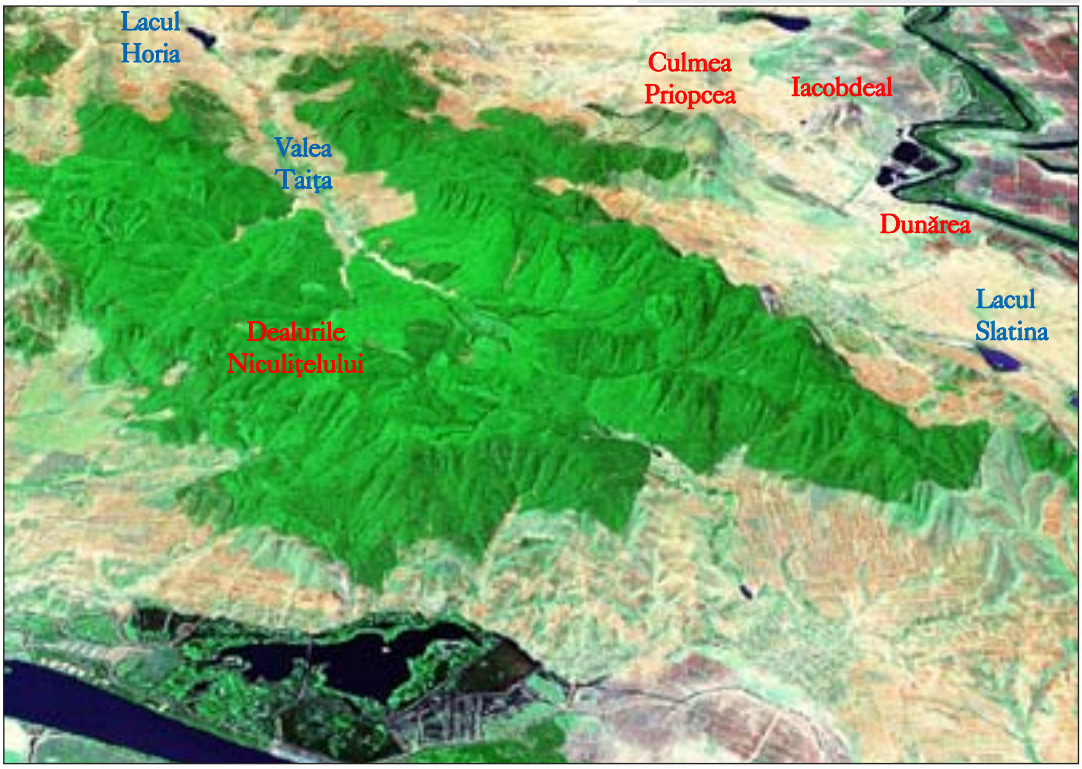

Cățărare în Măcin

Marian ANGHEL
(Galaţi, mari_anghel@yahoo.com, 745.33.50.25)

Granitul dobrogean este o rocă frumoasă, care oferă multiple posibilităţi de cățărare. Datorită accesului rapid auto, condiţiilor meteo, concentrării traseelor în anumiţi pereţi şi dificultăţii medii a rutelor, cățărarea în Măcin este ideală pentru începerea sezonului sau pentru cățărătorii începători/ cu experienţă medie.

Atenţie! Cu câteva excepţii, în Măcin predomină stilul de cățărare curat, cu puţine asigurări fixe (pitoane sau ancore) şi multe asigurări mobile. Parcurgerea unui astfel de traseu, chiar dacă nu ridică mari probleme tehnice, poate pune mari probleme cățărătorilor care nu au sau nu ştiu să monteze corect asigurări mobile. În continuare, prezentarea zonelor de cățărare, în funcţie de stil.

1. Cățărare cu asigurări fixe

În Munţii Măcin este în desfăşurare proiectul internaţional Proclimbing, care constă în amenajarea cu ancore a tuturor regrupărilor, a punctelor pentru rapel şi a asigurărilor fixe existente într-o lungime de coardă, conform Codului etic de cățărare în Dobrogea.

Zona cea mai dezvoltată cu asigurări fixe şi singura amenajată în acest moment se găseşte în Şaua Ţuţuiatu. Traseele de cățărare de aici sunt amenajate în foste cariere, pe o rocă superbă, curată, aderentă. Pentru parcurgerea lor se exploatează la maximum tehnica de aderenţă.

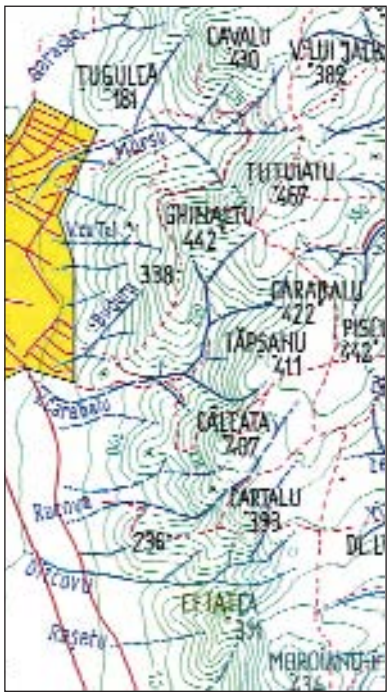

Cariera Memorial

Este cea mai mare carieră de pe versantul drept geografic al Văii

Amatori de cățărare, cu ocazia Festivalului Alpin de la Galaţi.
foto: Cristi Boczar

INVITAȚIE ÎN CARPAȚI
REVISTĂ LUNARĂ DE DRUMEŢIE, MUNTE, NATURĂ, DISTRIBUITĂ ELECTRONIC, PUBLICATĂ DE PROIECTUL ALPINET.
www.alpinet.org

Morsu, cu expunere sudică. Din comuna Greci până la baza peretelui se fac aproximativ 45 minute, în urcare. Traseele din acest perete au maximum 45 metri lungime; dificultate între gradele 3 şi 7 UIAA. Apă se găseşte la o distanţă de 15 minute, spre Şaua Ţuţuiatu. În toamna lui 2005, în acest perete există următoarele trasee:

nume	echipare	grad	lungime
Meme	mobile	3+	25 m
Cioc	ancore	5+	10 m
Ionuţ (intrarea de pe brână)	ancore	5	15 m
Răsărit	pitoane	6+	25 m
Spălat	ancore	7-	10 m
Balcoane	ancore	7-	45 m
Memorial "Nică Anghel"	ancore	6+	45 m
Banana	ancore	5	10 m
Tropicana	ancore*	6-	10 m
Burţi	ancore*	5+	20 m
Râul de piatră	mobile	3+	30 m

* trasee care urmează să fie echipate cu ancore

Cariera de la Memorial.
foto: Ovidiu Iordache

Unul dintre cele mai spectaculoase trasee din acest perete este Memorial "Nică Anghel", a cărei intrare este imediat în dreapta diedrului din traseul Balcoane. Traseul începe pe o faţă căzută, la aderenţă. După ce o depăşim, asigurăm în prima ancoră şi ne angajăm în primul pasaj de gradul 6, o fisură care se depăşeşte în bavareză.

Urmează o traversare stânga, pe sub o surplombă (a doua asigurare) şi ieşim în dreptul unei feţe spălate (a treia asigurare). O dată depăşit şi acest pasaj, se ajunge pe o brână unde este amenajat un top/ regrupare cu lanţ. Aici se poate regrupa sau se poate continua, în funcţie de lungimea corzii şi frecare.

De pe brână se traversează dreapta, la aderenţă (ancoră), apoi se urcă pe o mică brână, tot la aderenţă. O dată ajunşi aici, ne aflăm sub o surplombă (ancoră), în pasul cheie al traseului (6+); principala problemă în depăşirea lui constă în aducerea centrului de greutate deasupra surplombei, în condiţiile în care la mâini nu

În prima lungime a traseului Balcoane (7-, 2 lungimi, ancore).
foto: Marian Anghel

În prima regrupare a traseului Memorial "Nică Anghel" (6+, 2 lungimi, ancore).
foto: Marian Anghel

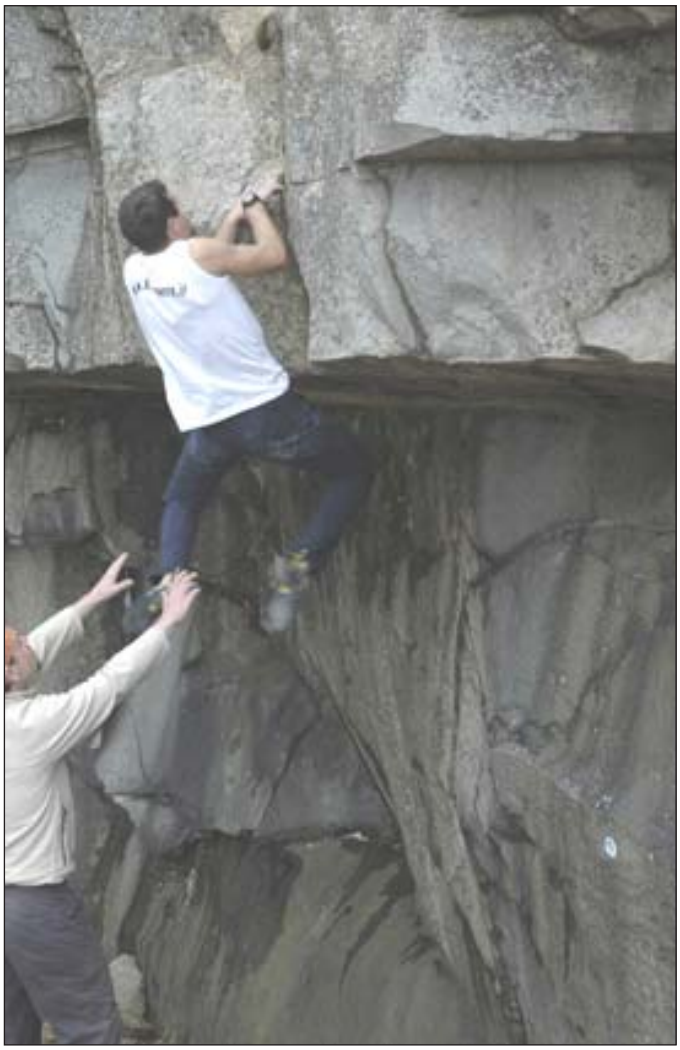

Tavanul "Se face" (6c), temă de bouldering.
foto: Ionuţ Boczar

Gaura (5a), temă de bouldering.
foto: Marian Anghel

foto: Ovidiu Iordache

La ieşirea din Canionul Chediu, la sud de Vf. Cetatea.
foto: Cristi Boczar

există decât prize de aderență. După acest pasaj, dificultatea traseului scade și o serie de fisuri ne scot în buza peretelui, unde două ancore marchează punctul de regrupare.

La baza peretelui, între traseele Răsărit și Spălat există mai multe teme frumoase de boulder, marcate cu cifre la bază.

Cariera 3M

Este o carieră mică, aflată în versantul stâng geografic al Văii Morsu. Imediat sub ea se află o carieră uriașă, foarte vizibilă, dar nepropice pentru cățărare. Din comuna Greci, până la baza traseelor se fac aproximativ 1-1½ ore, în urcare. Traseele au maximum 25 m, cu grad de dificultate între 4 și 7 UIAA. Apă se găsește la o distanță de 20 minute, la izvorul din Șaua Țuțuiatu.

În toamna lui 2005, în acest perete există următoarele trasee:

nume	echipare	grad	lungime
3M	ancore	4+	20 m
Pendul	ancore	5+	20 m
Excelsior	ancore	6+	10 m
Pocăitul	ancore	5-	10 m
Via Milică	ancore	7	7 m
Lama	ancore*	proiect	
Shalom	ancore	7-	25 m
Peștișorul de aur	ancore	6+	7 m

* trasee care urmează să fie echipate cu ancore

Traseul Faţa Soarelui (gr. 5, mobile).
foto: Cătălin Oancea

Puţin mai departe de traseele de mai sus, este traseul şcoală, de grad 2. Există şi câteva rute de boulder, numerotate, dintre care cea mai frumoasă şi spectaculoasă este *Se face*, care constă în depăşirea tavanului aflat în partea dreaptă a carierei, la doi metri de sol.

2. Cățărare cu asigurări mobile

Cățărarea cu mobile este un stil tehnic, din păcate puțin dezvoltat în prezent în România. În traseele din Măcin aflate în alte zone decât cele prezentate mai sus nu se va întâlni șirul de pitoane care să indice pe unde continuă traseul. Va trebui să folosim intuiția și experiența pentru a înțelege pe unde continuă traseul. În Munții Măcin există două zone dezvoltate în acest stil: Culmea Pricopanului și Valea Racova.

Schi de tură în Dobrogea. Pe fundal, oraşul Galaţi.
foto: Cristi Boczar

Culmea Pricopanului

Este o creastă lungă de câțiva kilometri. Zonele de cățărare sunt concentrate în apropierea Vârfului Sulucu Mare, în partea de sud a crestei. Traseele sunt deschise pe țancuri și pereți mici, de maximum 30 m lungime, dificultate între gradele 4 și 7-UIAA. În tabelul de mai jos se află lista traseelor, actualizată în toamna lui 2005:

nume	perete	echipare	grad Rotpunkt	lungime
Solitar	carieră	ancore*	6+	10 m
Pixul	Creasta Murăturii	mobile	A2	7 m
Fiss	Creasta Murăturii	ancore*	5+	10 m
Sconcs	Creasta Murături	ancore*	5	10 m
Grott	Creasta Murăturii	ancore*	7-	20 m
Diedrul cimitirului	Creasta Murăturii	ancore*	5+	20 m
Liba! Liba!	Piatra Râioasă	mobile	5A0/6+	20 m
Anii '80	Piatra Râioasă	mobile		25 m
Regăsirea	Piatra Râioasă	mobile	5-	25 m
Grota neagră	Gemeni	ancore*	5+	10 m
Gemenii	Gemeni	ancore*	4+	25 m
Faţa Soarelui	țancuri	mobile	5	30 m
Concurs	țancuri	ancore*	6-	10 m
Fisura lui O	Turnul Crăpat	mobile	6-	20 m
Fisura scoțiană	Turnul Crăpat	mobile	6+	20 m

Peretele taberei.
foto: M. Anghel

Cățărarea în Culmea Pricopanului se adresează doar celor care iubesc natura și această mișcare, nefiind la un nivel ridicat de dificultate și în pereți compacți. Culmea Pricopanului este ideală pentru iubitorii boulderingului, cu mare potențial.

Valea Racova

Este cea mai spectaculoasă zonă de cățărare cu asigurări mobile din Munții Măcin, aici fiind și cele mai lungi trasee (3 lungimi). Pentru a ajunge în zonă, va trebui urmat marcajul triunghi roșu, care pleacă din centrul localității Greci și ne conduce exact în gura văii. Peretele principal de cățărare este vizibil la capătul ei, în versantul stâng geografic, în locul unde valea face un cot la stânga.

Locul de campare este în imediata vecinătate a pereților, "ascuns" sub o surplombă. Se poate ajunge la el dacă din poteca turistică marcată se face stânga și se merge spre brâna de iarbă clar vizibilă, care taie peretele în două. Atenție! Brâna Mare este o potecă de acces pentru cățărători. Este incomodă și chiar periculos de parcurs în condiții meteo dificile și cu bagaj voluminos. În această vale, pereții de cățărare sunt mai mulți, împrăștiați. Gradele de dificultate variază între 3 și 7+. În anumite trasee există pasaje de cățărare artificială, scurte, cu mobile.

nume	perete	grad impus	grad Rot-punkt	lungime	echipare
Barbă	Taberei	5		10 m	neechipat
Kanietz	Taberei	6+		10 m	ancore*
Musca	Taberei	6		10 m	ancore*
Fete	Taberei	4+		10 m	ancore*
Bile	Taberei	5+		10 m	ancore
Păianjen	Taberei	6-		10 m	ancore
Oul dogmatic	Taberei	7+?		10 m	ancore*
FPM	Taberei	7		10 m	ancore*
Lung	Turnul solitar	6+		20 m	neechipat
Extrema stângă	de Sus	6-		2 lc	mixt
Luna	de Sus	6-		2 lc	ancore
Venus	de Sus	6		1 lc	ancore*
Soarele	de Sus	5-A2	6	2 lc	mixt
Amurg	de Sus	5+A2	7	2 lc	mixt
Brânelor	de Jos	5+		3 lc	ancore
Muchia Brânelor, Hornul Prieteniei	de Jos	4-		3 lc	mobile
Clopoței - variantă	de Jos	4		1 lc	pitoane
Diagonal	piciorul văii	5-		3 lc	mixt
Bulin	piciorul văii	6A0	7+	3 lc	ancore
Clopoței de toamnă	piciorul văii	5+		3 lc	ancore
Hornul Negru	Grădiniță	4		25 m	pitoane
Pătrățel	Grădiniță	4+		30 m	ancore*
Piticot	Grădiniță	4-		10 m	ancore*
Gopo	Grădiniță	5-		10 m	ancore*
Ghiocel	Turnul de șah	4+		25 m	pitoane
Rocada mică	Turnul de șah	4+		20 m	mobile
Mecla de piatră	Turnul de șah	5+		10 m	ancore*
Zig zag	Turnul de șah	6-		10 m	ancore*
Cameleon	Oglinda de jad	7-		7 m	ancore*
Thalassa	Oglinda de jad	7		7 m	ancore*

Brâna Mare din Valea Racova.
foto: M. Anghel

Traseul Amurg (5+A2, grad 7 rotpunkt, 2 lungimi), situat în Peretele de Sus al văii, din apropierea locului de campare, este una dintre cele mai frumoase rute de cățărare din vale. Stilul de asigurare este mixt (mobile, pitoane, ancore), pasajul de cățărare artificială este scurt, fără asigurări fixe. Intrarea este marcată la bază.

Prima lungime începe cu o fisură diedru care se termină cu un tavan. Traseul ocolește tavanul pe fața din stânga, unde se află montată o primă ancoră. Din acest punct, următorii metri sunt surplombați, dar cu prize bune. Pasajul cheie este o traversare la dreapta, destul de aeriană. Regruparea se face în brâna de iarbă aflată câțiva metri mai sus, numită Brâna Mare.

A doua lungime continuă peste câteva brâne de stâncă neagră și iarbă, apoi intră pe un mic horn, în dreapta. În fața noastră se află un perete de stâncă ușor surplombat. Traseul merge pe o fisură diedru care se termină într-o brână de stâncă, la baza unei fețe de stâncă specifice granitului, adică lipsită de prize. Patru fisuri spintecă această placă și pe fiecare dintre ele merge un traseu. De la stânga la dreapta: Luna (6A1), Soarele (5A1, 6+rotpunkt), Amurg și Diagonal (5-). Fisura din traseul Luna are pentru asigurare două ancore manufacturate, iar Amurg are un piton.

Fisura traseului Amurg se poate depăși artificial (un piton plus asigurări mobile) sau la liber (grad 7). Regruparea este imediat după depășirea pasajului, la ieșirea din perete.

Cățărarea în Munții Măcin este o activitate care se desfășoară având la bază un stil și o etică total diferite de ceea ce există în restul României. Unul din documentele care "reglementează" activitatea este Codul etic de cățărare (C.E.C.). Cățărătorii care doresc să vină în această zonă sunt rugați să respecte acest cod care, fără a fi un regulament, face apel la bunul simț.

Codul etic de cățărare în Dobrogea

Generalități

1. Atât Munții Măcin cât și Cheile Dobrogei sunt zone care necesită o protecție specială, fiind declarate protejate. De aceea, realizarea de trasee în premieră sau parcurgerea celor existente trebuie să se facă cât mai ecologic cu putință, prin respectarea și protejarea stâncii, florei, faunei și a tradițiilor locale.

2. Prin respectarea acestui cod etic, cățărătorii români vor demonstra, opiniei publice și mai ales celor care se opun dezvoltării acestei activități în zonă, că sunt conștienți de necesitatea protejării zonelor alpine și că au un cod de valori foarte bine stabilit.

3. Acest cod etic nu este un regulament. Clubul Alpin Galați speră însă, că toți cei care practică escalada în zonă vor recunoaște valorile exprimate în el și le vor respecta.

4. Acest cod etic nu este definitiv. El poate și trebuie să fie îmbunătățit în funcție de solicitările formulate în acest sens, pe adresa Clubului Alpin Galați (http://cag.alpinet.org, car_galati@yahoo.com, str. Nucului, nr. 3, bloc Z6, ap. 19, Galați).

Realizarea de premiere

5. Realizarea de premiere, mai ales pe linii naturale evidente (fisuri), trebuie să se facă de jos în sus, cap de coardă, folosind cât mai puține asigurări fixe sau chiar deloc.

6. Este acceptabilă realizarea și echiparea de trasee în rapel, acolo unde structura rocii nu permite folosirea asigurărilor intermediare pentru parcurgerea cap sau traseul este de dificultate superioară (peste gradul 7).

7. Folosirea ancorelor mecanice și chimice trebuie limitată la minimul necesar, mai ales în zonele naturale: Cheile Dobrogei, Valea Racova (zona Dâtcova/ Ditcovu), Culmea Pricopanului.

8. Toate asigurările fixe (pitoane, ancore) folosite în realizarea premierei vor trebui să fie din material inoxidabil și să îndeplinească normele internaționale.

9. În cazul în care, din motive financiare, autorul premierei nu poate echipa corespunzător traseul, va evita montarea de ancore manufacturate și va contacta Clubul Alpin Galați pentru a solicita ajutor.

10. Regrupările și topurile vor trebui echipate de asemenea conform normelor internaționale: două ancore și un lanț intermediar (dacă se poate face rapel). Acest lucru este valabil pentru toate traseele, cu excepția acelora unde se poate amenaja o regrupare mobilă foarte bună: prima regrupare a traseului Diagonal (zona Dâtcova), ultima regrupare a Hornului Prieteniei.

11. În fostele cariere se pot dezvolta zone de cățărare, pentru asigurare putându-se folosi exclusiv ancore.

12. În zona Dobrogea, mai ales în cariere, este inacceptabilă săparea de prize în stâncă sau montarea de prize artificiale.

13. Dacă un traseu cu asigurări fixe se intersectează cu un traseu cu asigurări mobile, pasajul comun va trebui în continuare să fie cu asigurări mobile. Reciproca este valabilă.

14. Modul de asigurare al unui traseu este la latitudinea cățărătorului care realizează premiera, dar va trebui să se respecte prezentul cod etic.

15. Se va evita marcarea cu vopsea a punctelor de asigurare fixe sau a schimbărilor de direcție în perete, ca și orice fel de

Traseul Venus (6-, ancore, 30 m).
foto: Cristi Postolache.

marcaj cu vopsea în trasee.

16. Marcarea la bază a traseelor de cățărare se va face numai de către o echipă a Clubului Alpin Galați, pentru a se păstra un caracter uniform al marcajelor.

17. Toți cei care realizează trasee de cățărare în premieră în Dobrogea sunt rugați să furnizeze Clubului Alpin Galați următoarele informații: numele traseului, gradul UIAA impus (liber + artificial), gradul rotpunkt (dacă este cazul); autorii premierei (dacă traseul a fost realizat cap) sau autorul amenajării (dacă traseul a fost echipat în rapel, specificând dacă l-a parcurs sau nu cap), data premierei; tipul de asigurări, numărul de asigurări fixe lăsate în traseu; zona și peretele unde s-a făcut traseul.

18. Clubul Alpin Galați va folosi toate informațiile obținute pentru publicarea unui ghid de cățărare al zonei și pentru reactualizarea lui.

Reamenajarea traseelor de cățărare

19. Reamenajarea traseelor periculos asigurate se va face, dacă se consideră necesar de majoritatea cățărătorilor din zonă, numai în urma unei dezbateri publice, la care va participa și autorul premierei (dacă este posibil).

20. Linia traseului deja existent nu trebuie modificată prin reechipare.

21. Traseele echipate cu asigurări mobile, nu vor fi echipate cu asigurări fixe.

22. Este inacceptabilă montarea de asigurări fixe între punctele de asigurare (fixe sau mobile) folosite la realizarea premierei, având ca scop creșterea siguranței traseului.

23. Dificultatea unui traseu nu trebuie modificată cu ocazia reamenajării. Pasajele de artificial vor trebui să rămână așa și după reechipare.

24. Orice asigurare fixă care se mișcă, joacă sau iese din stâncă, va fi înlocuită cu o altă asigurare (mobilă dacă este posibil) la fața locului sau se va anunța Clubul Alpin Galați de acest lucru.

25. Reamenajarea unui traseu se va face numai cu acceptul celui care a realizat premiera. În cazul în care acesta nu mai există se va face numai în urma unei dezbateri publice.

Protejarea mediului alpin

26. În versantul drept (geografic) al Văii Racova (zona Dâtcova/ Ditcovu) sunt nerecomandate cățărarea și realizarea de premiere.

27. Cățărătorii vor trebui să transporte propriile deșeuri de la locul de campare până la cel mai apropiat punct de depozitare a gunoiului.

28. Cățărătorii vor încerca, în anumite limite, să adune deșeurile lăsate la baza pereților de stâncă de diverșii turiști aflați în tranzit.

Bibliografie: revista Munții Carpați, nr. 11, pagina 28; revista ALPIN info, nr. 1/1998; 3, 5, 10/1999; 3/2003; 3/2004

Hornul Prieteniei (4-, mobile), traseu de inițiere în cățărarea cu asigurări mobile.
foto: Marian Anghel

Subteranele Dealului Consul

text şi fotografii:
Marian ANGHEL
(mari_anghel@yahoo.com,
Galaţi, 0745.33.50.25)

Impozant prin aşezare şi altitudine (333 m), Dealul Consul este situat pe versantul drept al Văii Taița, în apropierea localității Horia (şoseaua Constanța - Brăila), la sud de Munții Măcin. Geografic, el face parte din Podişul Babadag. Este însă uşor accesibil din partea sudică a Munților Măcin.

Pârâul Taița, unul dintre cele mai mari ape interioare din Dobrogea, cu obârşie la contactul dintre Munții Măcin (vest) şi Dealurile Niculițel (est), se varsă în Lacul Babadag.

În calcarele triasice, brun roşcate, care există în nordul Dobrogei s-au format mai multe peşteri. Două dintre ele se află pe versantul nordic al Dealului Consul.

Dealul Consul văzut din albia Pârâului Taiţa.

Zona unde se află Peştera de la Stâncă.

Peştera de la Stâncă

Este localizată la poalele Dealului Consul, în partea de nord-vest, vizibilă din direcția localității Horia. Peştera se găseşte în singura zonă cu stâncă a versantului, de unde şi denumirea.

La aproximativ 3 km după ieşirea din comuna Horia, pe drumul spre Tulcea, se face dreapta pe un drum de pământ, printre vii. Intrarea principală a peşterii este un puț, adânc de 2-3 m. Din acesta se desprind spre nord, nord-est, est şi sud mai multe galerii, scurte şi înguste. Câteva dintre acestea au ieşiri la suprafață care, cu o singură excepție, sunt impracticabile pentru un adult.

Intrarea în Peştera de la Stâncă.

Peştera de la Moară

Este localizată pe versantul nordic al Dealului Consul, în apropierea albiei Taiței. Pentru a ajunge la ea, plecând de la Peştera de la Stâncă, vom ocoli pe curbă de nivel spre nord şi, după ce depăşim un vâlcel, coborâm uşor spre albia pârâului.

Zona unde se află Peştera de la Moară.

În scurt timp, continuând să mergem pe lângă apă, pe direcţia est, vom observa pe partea dreaptă gura peşterii, situată ceva mai sus pe versant. O potecă foarte clară conduce la gura ei. Cavitatea are o singură galerie, dezvoltată pe diaclază. Pentru parcurgere, cu excepţia primilor metri, este nevoie de sursă de lumină.

Intrarea în peşteră este largă, dar joasă şi se poate intra numai târâş. La capăt galeria se îngustează apoi se trece într-o porţiune înaltă, unde se poate sta în picioare. Galeria coteşte spre vest (dreapta, pe direcţia de mers), unde există un prag, apoi se răsuceşte spre sud (stânga).

În continuare, galeria este îngustă dar înaltă, cu profil şerpuit. După câţiva metri galeria se înfundă fără nici o posibilitate de continuare.

Intrarea în Peştera de la Moară.

Datorită configuraţiei, Peştera de la Moară are în tronsonul al doilea al galeriei o temperatură medie constantă, aspect sesizat de noi în luna februarie. Cartare: Marian Anghel, Florin Dima, februarie 1997.

Ambele peşteri sunt fosile. Pentru parcurgerea lor este nevoie de o sursă electrică de lumină şi haine combinezon de care să nu vă fie milă.

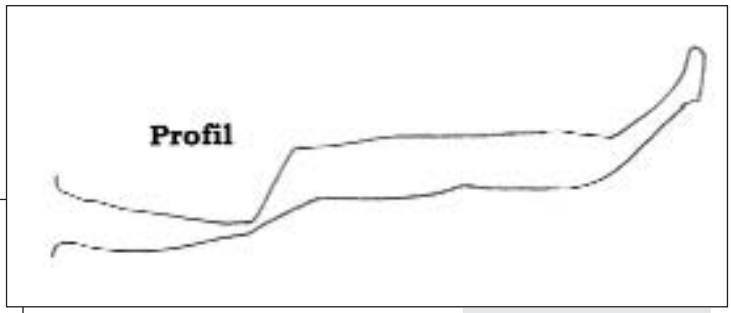

Peştera de la Moară.

Peştera de la Moară.

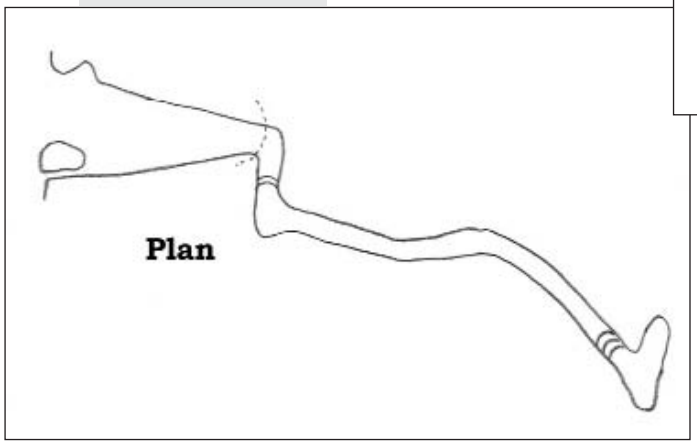

Grădina Zmeilor

S-a întâmplat, cu mult mai repede decât speram să se petreacă un asemenea fapt, să aratăm, aici, cititorilor revistei noastre unul dintre multele avantaje pe care această publicaţie le oferă.

Articolul despre Grădina Zmeilor, apărut în numărul anterior, este reluat sub o nouă înfăţişare, pozele de vară ale lui Ionuţ Nechita completând peisajul anotimpului alb. Mai mult, al treilea zmeu bun (nu e nevoie de ghilimele), vine cu informaţii grafice şi scrise suplimentare.

Dumitru IŞTVAN, Ioan POP
(Baia Mare),
Ionuţ NECHITA
(Cluj-Napoca)

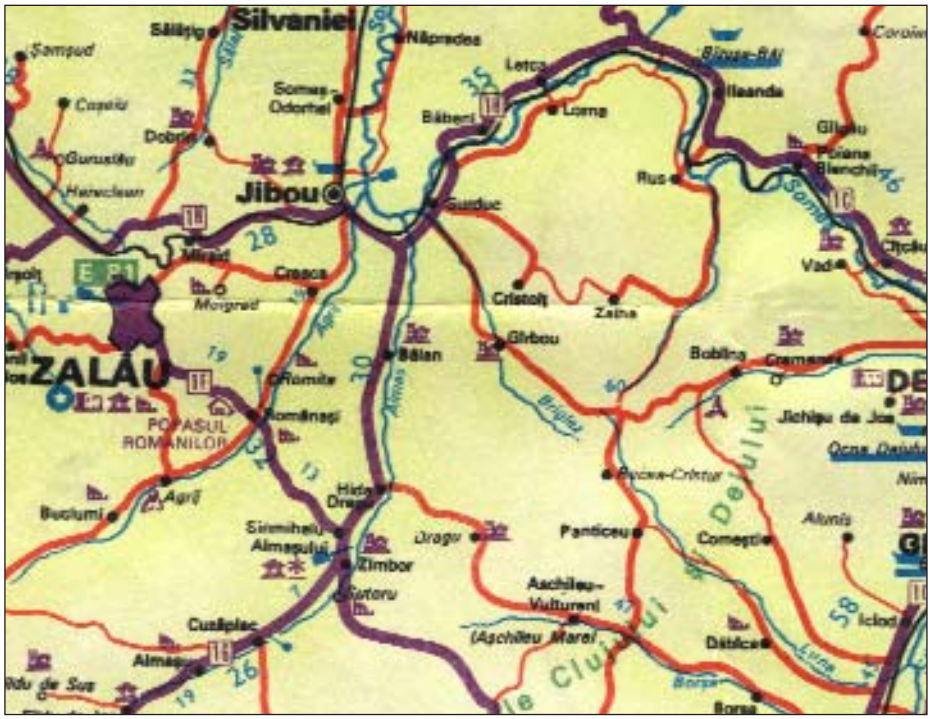

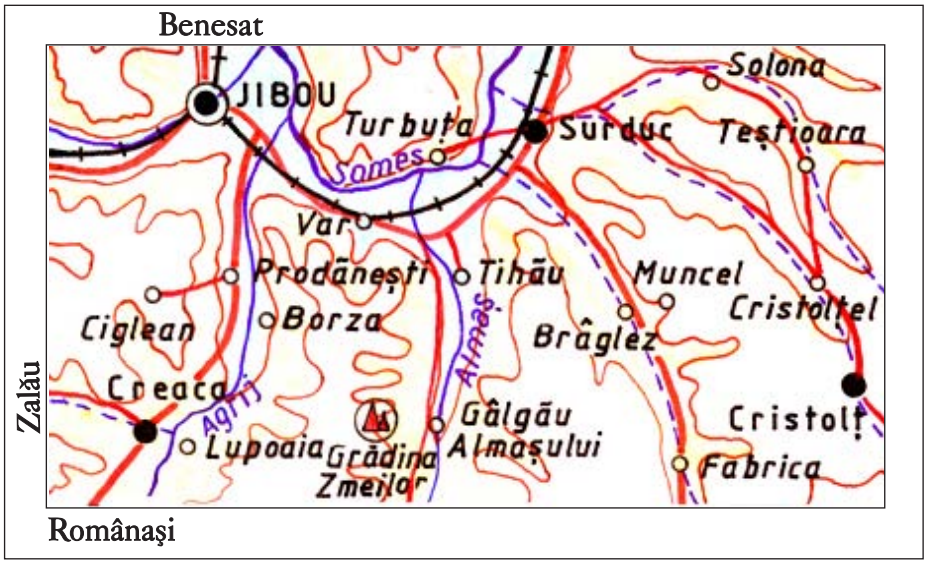

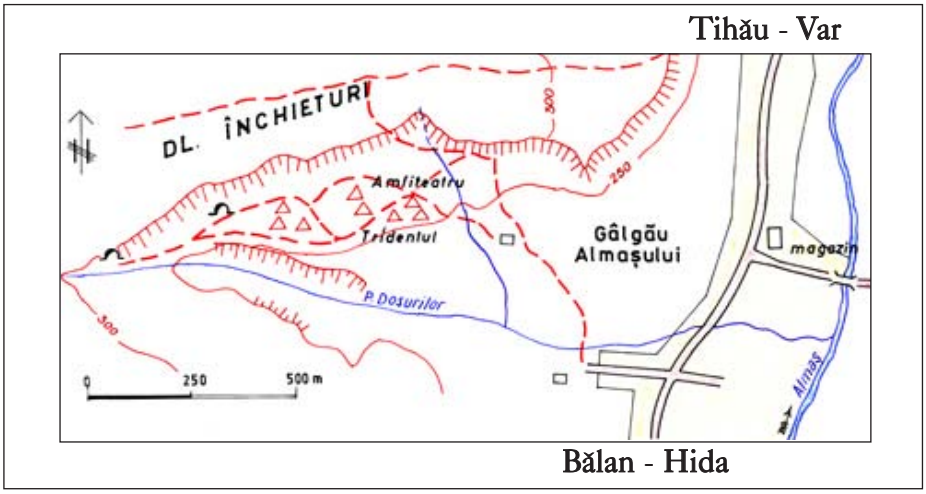

Accesul până în localitatea Gâlgău Almaşului se face din Jibou, pe DN 1H până la ieşirea din Var, apoi spre sud pe

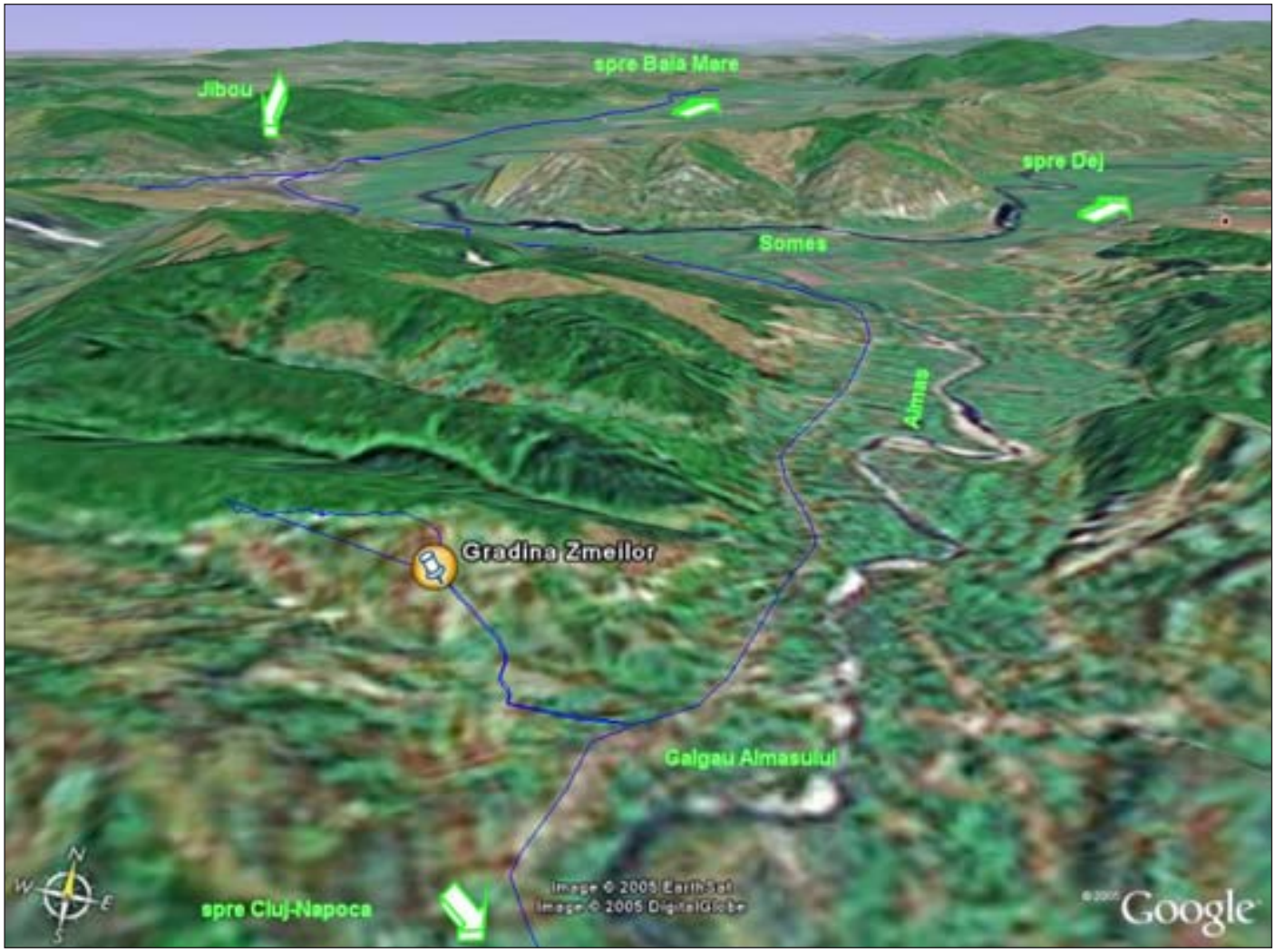

Vedere în Amfiteatru, de pe faleza de gresie din care s-au desprins turnurile.

Zona dinspre amonte a Grădinii Zmeilor; înspre dreapta ei se află tunelul din care s-a exploatat cărbune.

Tridentul şi cele mai mari formaţiuni.

drumul de pe V. Almaşului (Jibou - Gâlgău Almaşului, 9 km). Dincolo de centrul localităţii (magazinul universal, cu nelipsitul bufet adiacent), o luăm spre vest, pe prima uliţă, care are la intersecţie o tăbliţă de lemn ce semnalează Grădina Zmeilor. La ultima casă traversăm V. Dosurilor pe un podeţ din tub de beton, urcând spre sud până la o casă de lemn, în construcţie. De aici, drumul de car urcă în continuare spre abruptul grezos, în baza acestuia luând-o spre stânga. Lăsăm o ramificaţie (A) spre dreapta şi coborând uşor ajungem în Amfiteatru, după 20-30 minute de mers comod de la şoseaua asfaltată. Suntem în cel mai spectaculos punct al rezervaţiei, zonă delimitată spre nord de peretele de conglomerate şi gresii, iar spre sud de turnurile de stâncă desprinse din acesta.

Grupul din stânga (Tridentul sau Sfatul bătrânilor) impresionează prin masivitatea celor trei turnuri îngemănate şi tăiate pe alocuri de diaclaze profunde. În faţă stânga, o siluetă umană încoronată este o lamă de gresie, conservată de eroziune de un "capac" de roci mai compacte. Părăsim Amfiteatrul, coborând printre Trident şi silueta statuiformă. Turnuri de roci gălbui-cenuşii continuă spre vest şi putem să ne strecurăm în continuare printre ele, admirând noi stânci ale grădinii împietrite, precum şi, din unghiuri noi, turnuri deja văzute.

Vedere spre Gâlgău Almaşului, peste vârful Tridentului.

Prin fisurile dintre formele masive.

Dincolo de Trident, centrul localităţii.

Detalii asupra siluetei statuiforme din Amfiteatru.

Poarta Praetoria, intrare în castrul de la Moigrad, lângă clădirea comandamentului (unde au rămas doar fundaţiile).

Rezervaţia este vizitată frecvent (datorită accesului facil), chiar şi iarna, când contrastele datorate zăpezii o pun mai bine în evidenţă, iar decorul fantastic al Amfiteatrului a fost chiar utilizat ca fundal al unor impresionante spectacole în aer liber.

O curiozitate a naturii, impresionantă prin morfologia friabilelor turnuri de gresii şi conglomerate, o fabuloasă grădină împietrită este acest tărâm al zmeilor dispăruţi.

În zona ramificaţiei mai sus numită cu A, cărarea care vine de la cabana de lângă proaspătul teren de fotbal - până unde se poate ajunge cu maşina - se bifurcă la un moment dat: ramura din stânga coboară puţin şi intră în Amfiteatru, printre stânci, iar partea de sus urcă pe faleza de gresie. Imediat după intrarea în pădure, urmând spre stânga faleza, există o cărare, puţin vizibilă, care merge aproximativ la 5-10 m de buza falezei, prin pădure. Cărarea se termină în fundul văii, unde întâlneşte poteca ce vine prin Amfiteatru.

Nu departe de Grădina Zmeilor, pe dealurile de lângă localitatea Moigrad, pot fi vizitate urmele castrului roman Porolissum.

Pe drumul Creaca - Zalău, în Moigrad se face stânga şi mergem până se termină asfaltul (se ajunge cu maşina până la 200 m de poarta din fotografie).

Se pare că aici a fost cel mai nordic avanpost al Imperiului Roman, o aşezare cu 3.000 de locuitori. Castrul are vreo 300 x 300 m şi era în centrul aşezării. Sunt vizibile ruine interesante, parte reconstruite şi fundaţiile unui amfiteatru. Castrul a fost capitala Daciei Porolissensis, municipiu la sfârşitul anilor 200.

INVITAŢIE ÎN CARPAŢI
e-zine

Creasta Latoriţei

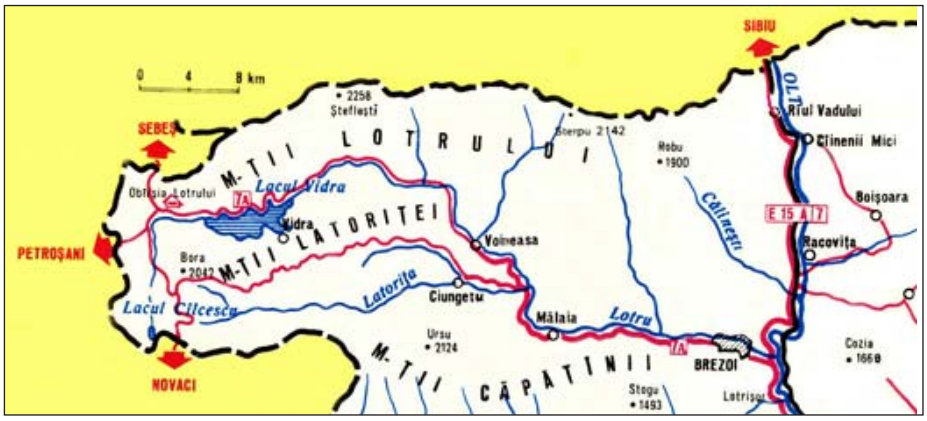

Marian RADU
(Alpin Club Brasov,
alpin_cbv@yahoo.com,
http://AlpinClubBrasov.3x.ro)

Ziua 1: Braşov - Podul Olt - halta Lotru - Ciungetu - cabana Luminiţa - sub Vf. Vânăta - Curmătura Fagului - Culmea Părăginosu - stâna din Groapă - Şaua Repezi; 6-7 ore (inclusiv o oră pauză la cabana Luminiţa); marcaj punct albastru.

Accesul în Ciungetu: din Brezoi, cu autobuzul Brezoi - Ciungetu; cu autobuzul Rm. Vâlcea - Voineasa, până la Gura Latoriţei, apoi 6 km pe jos sau cu autostopul.

Ciungetu, văzut de la cabana Luminiţa.

Plecăm de la confluenţa Văilor Latoriţa şi Rudăreasa, urcând abrupt în serpentine spre vest, către cabana Luminiţa (cabana se vede de la confluenţa Latoriţei cu Rudăreasa, unde este un indicator, 11 km până la cabană).

Traseul este în general lipsit de surse de apă, aşa că e bine să avem la noi rezerve. După 1,5 ore de urcuş ajungem într-un drum ce duce spre cabană, drum pe care mai mergem 20 de minute. Până aici nu am văzut nici un mar-

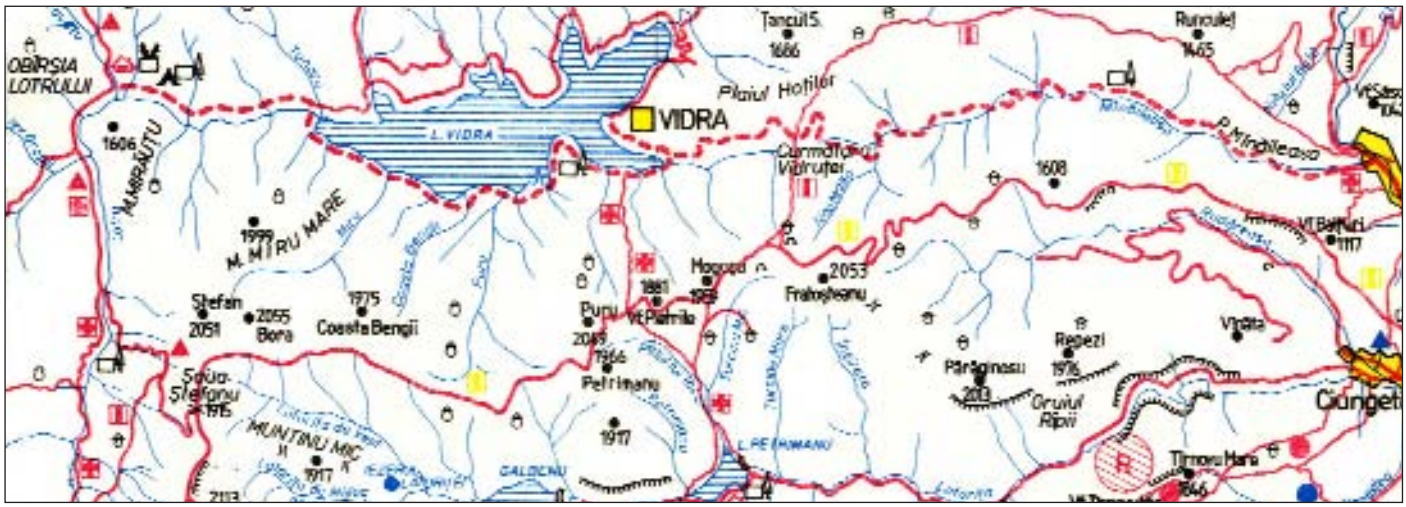

Cabana Luminiţa.

Poiana din Groapa; trebuie să ocolim stânca spre dreapta şi să căutăm poteca spre marginea pădurii.

Ieşirea spre Şaua Repezi.

caj, dar orientarea n-a pus probleme. Cabanierii sunt ospitalieri, preţurile bune, porţiile la fel.

De la cabană spre stâna din Groapă marcajul este foarte bun. Poteca urmează, în general, prin pădure, culmea. Ajunşi în poiana cu stâna (părăsită) din Groapă apar problemele de orientare. Ultimul marcaj este pe o stâncă aflată cam în mijlocul poienei. Pentru a regăsi traseul, continuăm să mergem pe direcţia urmată până la stânca cu marcaj, spre liziera pădurii. De acolo poteca continuă puţin spre dreapta şi este destul de evidentă, deşi intră în pădure. Vom ieşi în golul alpin, undeva sub Vf. Repezi, pe la 1900 m. Chiar în faţă vom vedea Vf. Fratoşteanu Mic. În această zonă am ales să campăm, la 100-150 m sub potecă, lângă un izvor.

Ziua 2: Şaua Repezi - sub Vf. Fratoşteanu Mic - sub Vf. Fratoşteanu Mare - Vf. Mogoşu - Muntele Boarneşu - Vf. Pietrile - Vf. Zănoguţa - Muntele Coasta Benghii - Şaua Ştefanu - Pârâul Căşăria - V. Lotrului - Obârşia Lotrului; durată 7 ore; bandă galbenă (rar), triunghi roşu.

A doua zi am strâns corturile şi am pornit pe creastă, spre Şaua Ştefanu. Traseul merge o bună bucată pe un drum de altitudine, începând de sub Vf. Fratoşteanu Mare. Sub Vf. Mogoşu ne-am oprit mai mult, fiind aici panoramă deosebită spre Munţii Lotru, Cindrel, Căpăţânii şi spre Lacul Vidra. Am continuat să urmăm drumul şi o dată ajunşi în zona Vf. Zănoguţa ne-am confruntat cu ameninţarea ploii. Am mărit pasul şi am scurtat pauzele.

În Şaua Ştefanu, după ce am coborât puţin din creastă, a început furtuna. Pe poteca ce coboară spre Obârşia Lotrului se formaseră mici torenţi. Restul traseului până la cabana Obârşia Lotrului l-am parcurs pe ploaie torenţială. Ne-am cazat într-o anexă a cabanei.

Din păcate, ploaia a continuat şi, după 2 zile de aşteptare am pornit în aval pe V. Lotrului, spre Brezoi.

Tabăra din seara primei zile.

Bibliografie: Gheorghe Ploaie - **Valea Lotrului** - Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1983 (lucrare complexă, de 194 de pagini, din care am extras, pentru orientare, un sector de hartă); Gheorghe

Ploaie - **Munţii Latoriţei** - colecţia Munţii Noştri, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1987; Nae Popescu - **Munţii Căpăţânei** - colecţia Munţii Noştri, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1977; Nae Popescu - **În Munţii Vâlcei** - hartă turistică şi descrieri de trasee, Oficiul Judeţean de Turism Vâlcea.

Lacul Vidra, văzut de pe creasta Munţilor Latoriţei. (sus)

Pe creasta Munţilor Latoriţei. (centru şi jos)